

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методики дошкільної та початкової освіти

**РОЗВИТОК ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В ІНТЕГРОВАНОМУ КУРСІ «Я
ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»**

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконала: здобувачка 2 курсу 09-211 М групи
Спеціальності 013 Початкова освіта
Освітньо-професійної (наукової)
програми Початкова освіта
Назаренко Дарина Олександрівна
Керівник: Бальоха Альона Сергіївна, доктор
філософії, доцентка кафедри теорії та методики
дошкільної та початкової освіти, Херсонський
державний університет
Рецензент: Тонконог Тетяна Володимирівна,
вчитель вищої категорії, вчитель-методист ЗЗСО
№ 41 Херсонської міської ради

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ СУСПІЛЬНИХ ВИКЛИКІВ	7
1.1. Поняття читацької компетентності: сутність, структура та основні характеристики	7
1.2. Значення розвитку читацької компетентності здобувачів початкової освіти як умова успішного опанування інтегрованого курсу «Я досліджую світ»	17
1.3. Використання інтерактивних цифрових інструментів для розвитку читацької компетентності здобувачів	23
РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ ЯДС	31
2.1. Реалізація розвитку читацької компетентності здобувачів початкової освіти на уроках ЯДС	31
2.2. Організація проведення експериментального дослідження	39
2.3. Аналіз і узагальнення результатів експериментального дослідження	48
ВИСНОВКИ	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	55
ДОДАТКИ	61

ВСТУП

Актуальність теми:

Розвиток читацької компетентності здобувачів початкової освіти в інтегрованому курсі «Я досліджую світ» є предметом активного науково-педагогічного інтересу, що зумовлено процесами трансформації сучасної освіти та зростаючим значенням читацьких навичок для повноцінної соціалізації особистості. В умовах постійних змін, що відбуваються у суспільстві, зростає потреба у формуванні здатності школярів працювати з різноманітними джерелами інформації, критично осмислювати прочитане, здійснювати самостійний пошук, аналіз і узагальнення знань. Читацька компетентність виступає основою для забезпечення інтелектуального, емоційного та морального розвитку особистості, сприяючи формуванню в здобувачів початкової освіти здатності до самонавчання, творчої діяльності та ефективної взаємодії з навколишнім світом.

Інтегрований курс «Я досліджую світ» створює сприятливі умови для розвитку читацької компетентності, оскільки його зміст спрямований на пізнання навколишнього середовища через різні види діяльності, зокрема через роботу з текстами різних типів і стилів. Опанування курсу передбачає читання пізнавальних, художніх, науково-популярних та інформаційних текстів, що розширює коло читацького досвіду здобувачів початкової освіти та формує в них уміння працювати з інформацією.

Розвиток читацької компетентності в межах курсу набуває особливої актуальності, оскільки сприяє реалізації цілей Нової української школи, яка орієнтована на виховання всебічно розвиненої, самостійної та відповідальної особистості. Сучасні підходи до організації освітнього процесу вимагають від учителів створення таких умов, за яких кожен учень може розвивати власні читацькі здібності відповідно до індивідуальних потреб та інтересів. Формування читацької компетентності є не лише процесом оволодіння технікою читання, а й глибоким розумінням тексту, умінням інтерпретувати

зміст, робити висновки, порівнювати і зіставляти інформацію, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. У контексті інтегрованого навчання це набуває особливого значення, оскільки знання, отримані з різних галузей, потребують усвідомлення їх взаємозв'язку та практичного застосування у різних життєвих ситуаціях.

Потреба у формуванні читацької компетентності також зумовлена змінами в інформаційному середовищі, де переважає велика кількість різноманітної за якістю та достовірністю інформації. У таких умовах здобувачі початкової освіти мають навчитися не лише швидко знаходити потрібну інформацію, а й критично її оцінювати, аналізувати й використовувати для розв'язання освітніх і життєвих завдань. Інтегрований курс «Я досліджую світ» дає змогу розвивати ці навички завдяки міждисциплінарному підходу, що передбачає опрацювання інформації з різних джерел та активне залучення здобувачів початкової освіти до дослідницької діяльності.

Проблематика формування читацької компетентності здобувачів початкової освіти широко представлена у працях сучасних українських дослідників, які розглядають її в контексті компетентнісного підходу, інтегрованого навчання та розвитку особистості молодшого школяра. У дослідженнях Фасолі А. [27] та Ткач П. [26] читацька компетентність визначається як інтегративна якість, що поєднує когнітивні, емоційно-ціннісні та діяльнісні компоненти, а також сприяє становленню критичного мислення та медіаграмотності. Вікторенко І. [3] і Підгурська В. [19] підкреслюють, що процес розвитку читацьких умінь у початковій школі має відбуватися в умовах змішаного навчання із залученням цифрових ресурсів, електронних бібліотек та мультимедійних матеріалів. Павлова Т. [15] та Грошовенко О. [4] аналізують інноваційні підходи до організації уроків у курсі «Я досліджую світ», наголошуючи на ролі інтерактивних підручників і штучного інтелекту у підвищенні пізнавальної активності здобувачів початкової освіти. Значний внесок у розробку теоретичних засад

читацької компетентності зробили також Pushko V. [35], який обґрунтовує її роль у системі Нової української школи, та Tsinko S. [36], що розглядає читання як основу медіаграмотності й формування соціально зрілої особистості молодшого школяра.

Об'єкт дослідження: процес формування читацької компетентності здобувачів початкової освіти.

Предмет дослідження: методичні умови розвитку читацької компетентності у процесі вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

Мета дослідження: виявити та обґрунтувати ефективні методичні умови розвитку читацької компетентності здобувачів початкової освіти в інтегрованому курсі «Я досліджую світ».

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати теоретичні підходи до визначення сутності читацької компетентності здобувачів початкової освіти.
2. Охарактеризувати особливості інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у контексті розвитку читацької компетентності.
3. Визначити методичні умови формування читацької компетентності в процесі вивчення інтегрованого курсу.
4. Розробити рекомендації щодо удосконалення методики розвитку читацької компетентності здобувачів початкової освіти.
5. Експериментально перевірити ефективність запропонованих методичних умов у процесі навчання.

Теоретичне значення: дослідження доповнює наукові уявлення про процес формування читацької компетентності здобувачів початкової освіти в умовах інтегрованого навчання. У роботі розширено теоретичні підходи до розуміння поняття читацької компетентності у контексті сучасних освітніх вимог. Узагальнено і систематизовано методичні умови розвитку читацької компетентності на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

Практичне значення: результати дослідження можуть бути використані вчителями початкових класів для удосконалення методики розвитку читацької

компетентності здобувачів освіти. Розроблені рекомендації сприятимуть підвищенню ефективності уроків інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Матеріали дослідження можуть бути використані у підготовці навчальних посібників, методичних розробок та програм підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Наукова новизна: визначено специфіку розвитку читацької компетентності здобувачів початкової освіти в умовах інтегрованого курсу. Обґрунтовано методичні умови, що сприяють ефективному формуванню читацьких умінь і навичок у процесі вивчення предмету «Я досліджую світ». Вперше запропоновано комплекс методичних прийомів, спрямованих на розвиток читацької компетентності у контексті інтегрованого навчання.

Зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Дане дослідження є частиною ініціативної науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики дошкільної та початкової освіти педагогічного факультету Херсонського державного університету з теми «Технології підготовки конкурентноспроможного педагога дошкільної та початкової освіти в умовах євроінтеграції (державний реєстраційний номер [0123U102952](#)).

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження стали предметом обговорення на педагогічних радах бази практики; розглянуто на засіданнях кафедри теорії та методики дошкільної та початкової освіти Херсонського державного університету; висвітлені автором у тезах Особливості розвитку читацької компетентності здобувачів початкової освіти під час вивчення курсу «Я досліджую світ» які були надруковані у збірнику матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) [37].

Структура роботи: робота складається з вступу, двох розділів, шести підрозділів, висновків, 10 додатків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи – 60 сторінок друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ СУСПІЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

1.1. Поняття читацької компетентності: сутність, структура та основні характеристики

Читацька компетентність у системі сучасної початкової освіти розглядається як одна з базових складових формування особистості, що здатна не лише розуміти зміст прочитаного, але й критично інтерпретувати інформацію, застосовувати її в різних життєвих ситуаціях, оцінювати з моральної, естетичної та соціальної точок зору. Її сутність полягає у поєднанні когнітивних, емоційно-ціннісних і діяльнісних компонентів, які разом забезпечують здатність до ефективного сприймання, розуміння та осмислення тексту.

Розгляд читацької компетентності у структурі сучасної української освіти неможливий без опори на чинну нормативну базу, що визначає державні вимоги до результатів навчання. Відповідно до Державного стандарту початкової освіти (2018), який є головним регулятором змісту й очікуваних результатів навчання, читацька компетентність належить до ключових компетентностей і визначається як здатність здобувача початкової освіти розуміти, інтерпретувати, оцінювати тексти різних типів і джерел, використовувати отриману інформацію для навчання, саморозвитку та соціальної взаємодії. У стандарті зазначено, що освітній процес має забезпечувати формування в здобувачів початкової освіти умінь працювати з інформацією, розвивати критичне мислення, творчість, уміння висловлювати власну позицію — саме ці складники становлять ядро читацької компетентності.

Як зазначає Pushko V. [35], нова освітня парадигма спрямована на формування в молодших школярів цілісного уявлення про світ, що реалізується через інтегроване навчання, у якому процес читання стає засобом пізнання, комунікації й оцінювання.

Важливою основою для формування читацької компетентності є Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти І ступеня (оновлена у 2021 році), розроблена під керівництвом Савченко О. Я.

Програма конкретизує державний стандарт і визначає очікувані результати навчання у галузі «Мови і літератури», «Суспільствознавства» та «Природничої освіти» у межах інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Вона передбачає розвиток умінь працювати з текстом, розуміти структуру висловлювання, формулювати запитання до змісту, робити висновки й оцінювати отриману інформацію. Як підкреслює Вікторенко І. [2], реалізація цієї програми спрямована не лише на засвоєння знань, а на розвиток соціальних і комунікативних навичок через роботу з текстами різних типів — інформаційними, художніми, публіцистичними. Такий підхід узгоджується із сучасними європейськими освітніми тенденціями, які вимагають формування в дітей критичної та читацької грамотності з перших років навчання.

Зміст інтегрованого курсу «Я досліджую світ» відображає комплексний підхід до розвитку читацької компетентності. Як зазначає Павлова Т. [15], у межах цього курсу поєднуються природничі, громадянські, мовні та культурні аспекти пізнання, що забезпечує формування в здобувачів початкової освіти умінь інтерпретувати інформацію з різних джерел і застосовувати її в реальному житті. Курс передбачає читання й аналіз текстів різного спрямування — науково-популярних, етичних, пізнавальних — із подальшим обговоренням, створенням власних висловлювань, візуалізацією інформації та міжпредметними зв'язками. У процесі навчання використовуються елементи медіаосвіти, інфографіки, інтерактивних підручників, що сприяють розвитку інформаційної культури здобувачів початкової освіти і підвищують мотивацію до читання [19].

Оцінка рівня читацької компетентності в міжнародному вимірі здійснюється за допомогою програми PISA (Programme for International Student Assessment), яка досліджує здатність здобувачів освіти 15-річного віку розуміти, інтерпретувати й оцінювати тексти, а також застосовувати отриману інформацію для вирішення життєвих проблем. Участь України в дослідженнях PISA (2018, 2022) показала, що рівень читацької грамотності українських школярів значно залежить від сформованих у початковій школі базових умінь читання з розумінням. Як зазначає Ткач П. [26], результати PISA виявили потребу вдосконалення методів розвитку читацької компетентності, зокрема інтеграції текстів прикладного характеру, посилення аналітичної та рефлексивної роботи з текстом. Ці висновки стали орієнтиром для оновлення освітніх програм і методичних рекомендацій щодо роботи з текстами у молодших класах.

На основі аналізу зазначених нормативних документів і міжнародних досліджень можна дійти висновку, що сучасне розуміння читацької компетентності охоплює не лише технічні аспекти читання, а й здатність працювати з інформацією, критично її оцінювати, робити висновки та застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Грошовенко О. [4] підкреслює, що в умовах змішаного навчання розвиток читацької компетентності потребує поєднання традиційних і цифрових засобів, використання електронних ресурсів, інтерактивних підручників, платформ дистанційного навчання та штучного інтелекту. Такі підходи відповідають вимогам Державного стандарту початкової освіти щодо розвитку читацької, інформаційної та громадянської грамотності.

Розвиток читацької компетентності як педагогічної проблеми досліджувався низкою вітчизняних і зарубіжних учених, які акцентують увагу на різних її аспектах: психологічному, когнітивному, мовленнєвому, соціокультурному та інформаційному. Олексієнко Л. [13] визначає початкову школу як базовий етап формування читацької культури, а Вікторенко І. [2] і Крамаренко А. [8] пов'язують становлення цієї компетентності з

інтегрованим навчанням, розвитком дослідницьких і комунікативних умінь. Павлова Т. [16] розкриває емоційно-естетичний потенціал текстів, що формують емпатію та етичне мислення молодших школярів, тоді як Хом'як О. [32] і Фат'янова Т. [28] наголошують на доцільності використання гейміфікації, інтерактивних технологій і змішаного навчання у процесі читання. Грошовенко О. [4] та Підгурська В. [19] доводять ефективність цифрових форм навчання, візуалізації, інфографіки та онлайн-комунікації у розвитку читацьких навичок, а Tsinko S. [36] підкреслює зв'язок читацької компетентності з формуванням медіаграмотності в умовах інформаційного суспільства. Таким чином, дослідження різних авторів створюють комплексне теоретичне підґрунтя для подальшого вивчення структури, механізмів і педагогічних умов розвитку читацької компетентності здобувачів початкової освіти у змішаному форматі навчання.

За сучасних умов, коли система освіти України функціонує у змішаному форматі через виклики воєнного стану, дистанційне навчання, психологічну нестабільність і технологічну трансформацію освітнього простору, поняття читацької компетентності набуває нового змісту. Вона виходить за межі традиційного уміння «читати й переказувати» й охоплює навички цифрового читання, критичного мислення, саморегуляції й адаптації до різних навчальних форматів. Як зазначає Ткач П. [26], читацька компетентність у сучасному інформаційному суспільстві виступає чинником формування інтелектуальної зрілості та лідерського потенціалу молодого покоління, оскільки саме через текст відбувається соціалізація, розвиток мислення та пізнавальних інтересів дитини.

Рисунок 1.1. Структура читацької компетентності [8]

У педагогічній науці поняття читацької компетентності має багатовимірний характер. Вона включає в себе знання про мову й літературу, уміння працювати з різними типами текстів, здатність розуміти підтексти, метафори, емоційно забарвлені елементи та вміння робити висновки. Олексієнко Л. [13] наголошувала, що основи читацької компетентності необхідно закладати саме у початковій школі, адже цей період є сенситивним для формування інтересу до книги, потреби у самостійному читанні та усвідомленні себе як суб'єкта читацької діяльності. У межах Нової української школи читацька компетентність трактується як здатність здобувача не лише декодувати інформацію, а й самостійно її інтерпретувати та оцінювати. Вона охоплює здатність ставити запитання до тексту, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, порівнювати позиції персонажів, здійснювати моральну оцінку подій.

Як підкреслює Pushko V. [35], у реаліях Нової української школи визначення поняття «читацька компетентність здобувача початкової освіти» має враховувати не лише когнітивну, а й комунікативну, соціокультурну та

емоційну складові, оскільки процес читання стає засобом формування медіаграмотної, самостійної особистості. Змістовий компонент читацької компетентності охоплює систему знань про жанрові особливості текстів, сюжетну структуру, логіку викладу, способи аргументації, мовні засоби виразності. Процесуальний компонент пов'язаний із технікою читання, швидкістю, інтонаційною виразністю, розумінням підтексту. Ціннісний компонент виявляється у ставленні до книги як джерела культури, натхнення та пізнання світу.

У наукових працях Грошовенко О. [4] читацька компетентність трактується як результат системної освітньої діяльності, що передбачає розвиток критичного мислення та формування здатності до самостійного пошуку інформації. Саме у змішаних умовах навчання, коли поєднуються дистанційна взаємодія через цифрові платформи та безпосереднє спілкування вчителя з учнями в класі, ця компетентність набуває особливого значення. Учень має опановувати навички навігації в інформаційному середовищі, вміння користуватися електронними підручниками, онлайн-бібліотеками, освітніми платформами (Google Classroom, LearningApps, BookCreator), а також застосовувати інструменти штучного інтелекту для пошуку, узагальнення та рефлексії прочитаного. Павлова Т. [15] у своїй праці про електронний інтерактивний підручник підкреслює, що цифрові ресурси створюють новий формат читання, де учень виступає активним співтворцем тексту, а не лише його споживачем.

Сучасна педагогіка розглядає структуру читацької компетентності як систему взаємопов'язаних компонентів: мотиваційного, когнітивного, емоційно-ціннісного та діяльнісного. Як зазначає Фасоля А. [27], мотиваційний компонент відображає інтерес до читання, позитивне ставлення до книги, готовність витратити зусилля на розуміння тексту. Когнітивний компонент охоплює знання про мовні структури, літературні жанри, авторську позицію. Емоційно-ціннісний компонент проявляється у співпереживанні персонажам, формуванні етичних суджень. Діяльнісний

компонент визначає здатність застосовувати навички читання у навчальній та позанавчальній діяльності — у спілкуванні, пошуку інформації, самоосвіті.

Змішаний формат навчання, що утвердився в українській школі після 2020 року й особливо в умовах воєнного стану, поставив перед учителем нові завдання щодо формування читацької компетентності. На думку Вікторенко І. [2], освітній процес у сучасних кризових умовах вимагає від педагога використання гнучких моделей організації навчання, які дозволяють поєднувати індивідуальні й колективні форми роботи, застосовувати дистанційні платформи, електронні ресурси, інтерактивні інструменти, залучати дітей до проектної діяльності навіть онлайн. Розвиток читацьких умінь у таких умовах передбачає адаптацію матеріалів, урізноманітнення завдань, створення середовища, що підтримує мотивацію до читання попри стрес, евакуацію чи часті зміни місця проживання.

Як зазначає Хом'як О. [32], сучасний освітній процес орієнтується на інтеграцію гри, технології, емоційної взаємодії та цифрових медіа у навчанні молодших школярів. Це особливо актуально у формуванні читацької компетентності, адже гра, гейміфікація, використання коміксів, відеочитання або цифрових історій (storytelling) дозволяють зробити читання живим і творчим процесом. Фат'янова Т. [28] у дослідженні гейміфікації на уроках «Я досліджую світ» наголошує, що ігрові технології забезпечують інтеграцію емоційного й когнітивного аспектів сприйняття тексту, формують здатність до асоціативного мислення та розуміння метафоричних образів.

В умовах дистанційного навчання, як зазначає Сухопара І. [25], педагог повинен не лише передавати знання, а й забезпечувати психологічну підтримку дітей, створювати відчуття спільності, навіть якщо взаємодія відбувається через екран. Формування читацької компетентності онлайн передбачає використання інтерактивних форматів — відеочитання, обговорення текстів у віртуальних класах, електронних анкет для перевірки розуміння, мініпроектів, створених у спільних документах Google. Такі

завдання допомагають підтримувати інтерес, розвивати навички критичного мислення, а також формують відповідальність за власний результат.

Особливої уваги заслуговує етичний аспект використання штучного інтелекту в процесі формування читацької компетентності. Як підкреслює Hordienko T. [34], інструменти AI можуть виступати потужними засобами персоналізації навчання, створювати умови для диференціації завдань, адаптувати тексти до рівня сприйняття здобувачів початкової освіти. Проте вчитель має виступати медіатором, який допомагає дитині не втратити критичну самостійність, не підмінювати мислення алгоритмічною відповіддю. Використання ChatGPT чи інших систем може бути ефективним при створенні тестів, аналізі текстів, розвитку навичок рефлексії, але потребує педагогічного контролю та обґрунтованої інтеграції у навчальний процес.

Підгурська В. [19] підкреслює, що візуалізація інформації є потужним чинником у формуванні читацької компетентності, особливо за змішаного навчання. Використання інфографіки, таблиць, схем дозволяє дітям структурувати текст, виділяти головне, порівнювати факти. Це не лише полегшує сприймання матеріалу, а й активізує пізнавальні процеси, сприяє розвитку самостійності у роботі з інформацією. У кризових умовах, коли доступ до друкованих матеріалів обмежений, візуальні ресурси стають невід'ємним елементом освітнього середовища.

Сучасна читацька компетентність передбачає розуміння тексту не лише як вербальної інформації, але й як багатоканального повідомлення, що включає візуальний, аудіальний і цифровий компоненти. Tsinko S. [36] наголошує, що читання в епоху медіа стає базою для формування медіаграмотної особистості, здатної розрізняти факти й оцінки, достовірну та маніпулятивну інформацію. У цьому сенсі читацька компетентність виходить за межі предметної галузі літературного читання й набуває міждисциплінарного значення, охоплюючи навички аналізу контенту соціальних мереж, новин, відеоматеріалів.

У дослідженнях Павлової Т. [16] підкреслюється емоціогенна функція підручників, яка має велике значення для формування читацької компетентності молодших школярів. В умовах воєнного стану діти потребують не лише інформаційного, а й емоційного ресурсу, який допомагає стабілізувати внутрішній стан, знизити тривожність, сформувати позитивне ставлення до навчання. Тому тексти, що використовуються на уроках, мають бути емоційно безпечними, підтримуючими, містити позитивні моделі поведінки, віру в добро, емпатію, взаємопідтримку.

Засекіна Т. [6] у своєму аналізі підручників інтегрованого курсу «Я досліджую світ» вказує на тенденцію до включення текстів, що сприяють розвитку критичного мислення, навичок пошуку причинно-наслідкових зв'язків, аналізу соціальних ситуацій. Такі матеріали дають змогу поєднати навчання читання з формуванням громадянської позиції, моральних орієнтирів і соціальної відповідальності. В умовах війни та невизначеності саме через тексти дитина засвоює базові цінності людяності, миру, доброти.

Як зазначає Колток Л. [7], природнича складова інтегрованого курсу створює додаткові можливості для розвитку читацьких умінь через науково-популярні тексти, роботу з фактами, спостереженнями, описами експериментів. Такі тексти допомагають формувати пізнавальний інтерес, вчать знаходити потрібну інформацію, співвідносити теорію з реальністю. За умов дистанційного навчання робота з подібними матеріалами може здійснюватися через цифрові симулятори, інтерактивні підручники, відеофрагменти дослідів.

У працях Крамаренко А. [8] читацька компетентність розглядається в контексті розвитку критичного мислення, що проявляється у здатності здобувачів початкової освіти ставити запитання, аналізувати логіку викладу, розрізняти аргументи та емоційні апеляції. Це особливо актуально за змішаного навчання, коли діти отримують великий обсяг інформації з різних джерел і мають навчитися відрізняти достовірні дані від недостовірних.

Зміст читацької компетентності постійно розширюється під впливом цифровізації освіти. Павлова Т. [17] звертає увагу, що навчально-дослідницькі завдання у структурі підручників сприяють переходу від пасивного сприймання до активного осмислення, формують дослідницьку позицію дитини. Це корелює з концепцією Нової української школи, де учень є не об'єктом, а суб'єктом навчання, який самостійно відкриває знання.

У сучасних умовах війни та нестабільності освітній процес виконує також терапевтичну функцію. Як наголошує Вікторенко І. [3], формування читацької компетентності має відбуватися з урахуванням психологічних особливостей дітей, які переживають стрес, втрату, зміни у сім'ї чи соціумі. Тексти, які пропонуються для читання, мають сприяти емоційній стабілізації, відновленню відчуття безпеки, розвитку позитивного мислення.

Формування читацької компетентності у змішаному навчанні передбачає постійне оновлення форм і методів. Як зазначає Сергєєва Н. [21], використання інтерактивних навчально-методичних комплексів дозволяє урізноманітнювати завдання, забезпечувати адаптацію до рівня кожного учня, створювати зворотний зв'язок між учителем і дитиною. Це особливо ефективно при розвитку навичок усвідомленого читання, коли система може фіксувати темп, інтонацію, рівень розуміння, пропонувати додаткові вправи.

Підходи до розвитку читацької компетентності зазнають змін і через впровадження штучного інтелекту. Tsinko S. [36] підкреслює, що інтеграція інтелектуальних технологій у навчання відкриває нові перспективи диференціації завдань, створення персоналізованих траєкторій розвитку. Наприклад, програми на базі ШІ можуть аналізувати прогрес дитини, пропонувати тексти відповідно до рівня складності, відстежувати емоційні реакції через голос або міміку. Проте така автоматизація не повинна замінювати живе спілкування, обговорення прочитаного, колективні дискусії, адже саме вони розвивають критичне мислення і соціальні навички.

Як зазначає Борис У. [1], сучасний освітній процес ґрунтується на міждисциплінарному підході, що реалізується через інтегрований курс «Я

досліджую світ», у межах якого поєднуються природничі, громадянські, соціальні та мовно-комунікативні аспекти розвитку здобувачів початкової освіти. Така інтеграція забезпечує цілісне сприйняття знань, формує системне бачення навколишнього світу та сприяє усвідомленню змісту прочитаного як частини особистого й соціального досвіду дитини.

1.2. Значення розвитку читацької компетентності здобувачів початкової освіти як умова успішного опанування інтегрованого курсу «Я досліджую світ»

Читацька компетентність є фундаментальною основою для успішного опанування інтегрованого курсу «Я досліджую світ», оскільки опрацювання різноманітних текстових матеріалів є невід'ємною складовою навчального процесу. Інтегрований курс передбачає використання великої кількості інформації з різних галузей знань, поданої у вигляді художніх, науково-популярних, інформаційних, описових і пояснювальних текстів. Ефективне засвоєння такого змісту можливе лише за умови сформованості навичок розуміння тексту, критичного мислення, здатності аналізувати, узагальнювати і застосовувати прочитане для розв'язання навчальних і практичних завдань.

Розвиток читацької компетентності забезпечує формування у здобувачів початкової освіти здатності орієнтуватися у змісті тексту, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між подіями і фактами, виділяти головне і другорядне, розуміти логіку викладення матеріалу. У межах курсу «Я досліджую світ» учні повинні працювати з текстами, що висвітлюють природні явища, суспільні процеси, історичні події, правила безпеки та норми поведінки [30].

Без належного рівня читацької компетентності повноцінне розуміння і засвоєння цих знань стає ускладненим або неможливим, що, у свою чергу,

впливає на загальний рівень навчальних досягнень здобувачів початкової освіти. Здатність до ефективного читання текстів різного характеру дає можливість учням не лише запам'ятовувати окремі факти, а й будувати цілісні уявлення про світ, формувати системне бачення взаємозв'язків між різними сферами людської діяльності та явищами природи.

Це сприяє розвитку аналітичного мислення, навичок самостійного пошуку інформації, критичної оцінки прочитаного, що є необхідним для успішного виконання завдань інтегрованого характеру. Курси, які поєднують знання з різних галузей, вимагають від здобувачів початкової освіти гнучкості мислення, вміння швидко перемикатися між темами, інтегрувати нову інформацію у вже наявні знання, що також потребує високого рівня читацької компетентності [23].

У процесі навчання за програмою «Я досліджую світ» велика увага приділяється розвитку умінь працювати з різноманітними інформаційними джерелами: підручниками, додатковою літературою, довідниками, енциклопедіями, інтерактивними ресурсами [12]. Здобувачі освіти повинні навчитися самостійно знаходити потрібну інформацію, аналізувати її достовірність, формулювати власні висновки та узагальнення. Усе це неможливо без сформованої навички розуміння тексту, критичного осмислення змісту і вміння вибирати релевантну інформацію для розв'язання поставленого завдання [1].

Читацька компетентність є основою розвитку інформаційної культури здобувачів початкової освіти, що має особливе значення в умовах сучасного цифрового суспільства. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, розрізняти достовірні й другорядні відомості, бачити логічні зв'язки між фактами та подіями сприяє формуванню в учнів умінь самостійно працювати з різними видами джерел. У межах інтегрованого курсу «Я досліджую світ» така компетентність забезпечує можливість поєднання знань із природничої, громадянської, історичної, культурної та мовної галузей у єдину систему, що відображає цілісну картину світу. Ефективне засвоєння змісту інтегрованого

курсу потребує від учнів уміння формулювати запитання до тексту, знаходити відповіді, робити припущення, перевіряти їх на основі прочитаного, зіставляти нову інформацію з уже відомою та формувати власну позицію щодо змісту. Саме ці вміння ґрунтуються на рівні читацької компетентності, яка охоплює не лише технічну здатність до читання, а й усвідомлене, критичне й аналітичне осмислення тексту [25].

Інтегрований курс «Я досліджую світ» орієнтований на розвиток дослідницьких умінь, що передбачає активне використання різноманітних текстів як джерел інформації для проектної діяльності, створення власних досліджень і висновків. Успішна робота над проектами, підготовка усних і письмових повідомлень, участь у дискусіях і дебатах вимагає від учнів здатності самостійно опрацьовувати великі обсяги текстової інформації, аналізувати її, систематизувати і перетворювати в нові знання, що також потребує розвиненої читацької компетентності [16].

Читацька компетентність сприяє розвитку самостійності мислення, творчості та ініціативності учнів, оскільки дає їм можливість вільно оперувати отриманою інформацією, знаходити нові рішення і бачити альтернативні шляхи розв'язання проблем [3]. Ці якості є невід'ємною частиною інтегрованого навчання, яке передбачає активну пізнавальну діяльність здобувачів початкової освіти, їхню здатність застосовувати знання на практиці, а не лише репродукувати вивчений матеріал. Рівень сформованості читацької компетентності впливає на успішність учнів у виконанні таких видів діяльності, як складання коротких анотацій до прочитаного, створення ментальних карт, написання рефератів, підготовка доповідей і презентацій. Усі ці завдання вимагають глибокого розуміння текстового матеріалу, уміння виділяти основне і другорядне, логічно структурувати інформацію і чітко її викладати. Без розвиненої читацької компетентності виконання таких завдань стає формальним або поверховим, що знижує загальну ефективність навчального процесу.

Особливу роль читацька компетентність відіграє у формуванні навичок критичного мислення, що є одним із пріоритетних напрямів сучасної освіти. Здатність критично оцінювати прочитане, виявляти упередження, неповноту або суперечливість інформації, формулювати власні аргументовані судження є невід'ємною складовою компетентного читача. Розвиток таких умінь сприяє формуванню в учнів свідомого ставлення до навколишнього світу, відповідального прийняття рішень і здатності захищати власну позицію в умовах інформаційного різноманіття [18]. Формування читацької компетентності також впливає на розвиток мовленнєвої компетентності здобувачів початкової освіти, оскільки читання якісних текстів розширює словниковий запас, формує граматичну правильність мовлення, розвиває вміння логічно і послідовно висловлювати думки.

У процесі роботи над інтегрованим курсом здобувачі початкової освіти постійно залучаються до різних форм комунікації, зокрема усних відповідей, дискусій, презентацій результатів досліджень, що вимагає від них чіткого і грамотного викладення власних думок.

Особливості розвитку читацької компетентності в умовах інтегрованого навчання визначаються характером змісту, організаційними формами, методами і технологіями освітнього процесу, які передбачають тісний зв'язок різних галузей знань, орієнтацію на комплексне пізнання світу, активне залучення учнів до самостійної пізнавальної діяльності [7]. Інтегроване навчання вимагає від здобувачів освіти не лише здатності опрацьовувати текстову інформацію з окремих предметів, а й вміння бачити міжпредметні зв'язки, інтегрувати знання з різних галузей у цілісне уявлення про явища і процеси. У таких умовах читацька компетентність розвивається як багатогранна система знань, умінь і навичок, що забезпечують здатність працювати з різними видами текстів і критично осмислювати їх зміст [31].

Однією з особливостей розвитку читацької компетентності в інтегрованому навчанні є необхідність формування у здобувачів освіти вміння працювати з різноманітними текстами: художніми,

науково-популярними, публіцистичними, інструктивними, інформаційними. Кожен вид тексту має свої особливості структури, мовних засобів, способів подачі інформації, що вимагає від учнів розвитку гнучких читацьких стратегій і здатності адаптувати свої навички до різних типів текстового матеріалу. Робота з різними текстами дозволяє не лише збагачувати мовлення здобувачів освіти, а й розвивати їхні аналітичні та критичні здібності [27]. Інтегроване навчання сприяє розвитку читацької компетентності шляхом створення ситуацій реального застосування знань, отриманих з текстів, у практичній діяльності. Наприклад, учні можуть використовувати інформацію з природничо-наукового тексту для створення моделей, проведення дослідів, участі у проєктній діяльності. Таке застосування знань формує глибше розуміння змісту прочитаного, розвиває здатність переносити знання в нові ситуації, критично оцінювати їхню доцільність і точність, що є важливою складовою читацької компетентності [36].

Особливої уваги потребує розвиток умінь працювати з інформаційними текстами, оскільки інтегроване навчання передбачає постійне використання різноманітних джерел інформації, серед яких домінують інформаційні повідомлення, довідкові матеріали, енциклопедії, електронні ресурси. Учні мають навчитися самостійно шукати інформацію, аналізувати її зміст, оцінювати її достовірність і релевантність для розв'язання навчальних завдань. Цей процес вимагає розвитку таких навичок, як побудова запитань до тексту, виділення головних ідей, встановлення логічних зв'язків між частинами тексту, формулювання власних висновків [11].

Умови інтегрованого навчання стимулюють розвиток читацької компетентності завдяки використанню завдань, що передбачають міжпредметну інтеграцію знань і умінь. Наприклад, аналіз тексту про природне явище може бути пов'язаний із математичними розрахунками, створенням графіків, вивченням історичних фактів чи розробкою власного дослідницького проєкту.

Такі завдання сприяють розвитку здатності працювати з текстами різної спрямованості, встановлювати між ними зв'язки, інтегрувати отриману інформацію для створення нового знання [15]. Розвиток читацької компетентності в умовах інтегрованого навчання також передбачає активне використання різних форм колективної діяльності, таких як обговорення прочитаного, робота в парах або групах, створення спільних проєктів на основі вивченого матеріалу. Колективне обговорення текстів сприяє розвитку умінь висловлювати власну думку, аргументувати її, уважно слухати інших, аналізувати різні точки зору, що формує не лише читацьку компетентність, а й загальнокультурні та комунікативні уміння [13].

Іншою характерною особливістю розвитку читацької компетентності в інтегрованому навчанні є стимулювання творчої активності здобувачів освіти через роботу з текстами. Учні залучаються до створення власних текстів на основі прочитаного, складання креативних продовжень історій, написання листів героям твору, створення альтернативних розв'язань ситуацій. Такі види діяльності сприяють розвитку глибшого розуміння змісту тексту, формуванню особистісного ставлення до прочитаного, розвитку мовленнєвої і творчої компетентностей.

Особливу роль у розвитку читацької компетентності в інтегрованому навчанні відіграє робота з візуальними і мультимедійними текстами. Використання схем, таблиць, інфографіки, навчальних відео та інтерактивних ресурсів дозволяє розширити можливості учнів у сприйнятті і осмисленні інформації, формує вміння співвідносити текстову і візуальну інформацію, критично оцінювати різні джерела даних [4]. Такий підхід відповідає сучасним вимогам до розвитку медіаосвіти і інформаційної грамотності. Умовою розвитку читацької компетентності є створення освітнього середовища, яке стимулює інтерес до читання, підтримує позитивне ставлення до роботи з текстами, заохочує учнів до самостійного вибору літератури для читання та самостійної пізнавальної діяльності [19]. У цьому контексті велике значення має організація куточків для читання, проведення

читанок, літературних ігор, проєктів, що передбачають активне використання різноманітних текстів.

Інтегроване навчання сприяє розвитку метапізнавальних умінь, пов'язаних із усвідомленням власного процесу читання, плануванням і контролем читацької діяльності, рефлексією над досягнутими результатами. Учні навчаються оцінювати свої читацькі стратегії, виявляти труднощі у розумінні тексту, шукати способи їх подолання, що сприяє формуванню навичок саморегуляції і самостійного навчання [26]. Особливості розвитку читацької компетентності в умовах інтегрованого навчання проявляються також у необхідності постійного підвищення рівня мовної грамотності учнів. Успішне розуміння і опрацювання різних текстів вимагає володіння багатим словниковим запасом, знанням норм граматики і синтаксису, умінням правильно інтерпретувати значення слів і виразів залежно від контексту. Тому розвиток мовленнєвих умінь є невід'ємною складовою роботи над читацькою компетентністю в інтегрованому курсі [33].

Забезпечення умов для розвитку читацької компетентності в інтегрованому навчанні вимагає використання різноманітних методів і прийомів роботи з текстами: аналізу структури тексту, складання плану, виділення ключових понять, побудови логічних схем, формулювання запитань до тексту, виконання творчих завдань на основі прочитаного. Комплексне використання таких прийомів дозволяє формувати у здобувачів освіти різні аспекти читацької компетентності, сприяє розвитку гнучкого мислення і умінь самостійної роботи з інформацією [19].

1.3. Використання інтерактивних цифрових інструментів для розвитку читацької компетентності здобувачів

Використання інтерактивних цифрових інструментів для розвитку читацької компетентності здобувачів початкової освіти відкриває нові

можливості для оптимізації освітнього процесу, підвищення мотивації до читання, урізноманітнення форм роботи з текстами та забезпечення індивідуалізації навчання [8].

Сучасні цифрові технології дозволяють створювати інтерактивні середовища, у яких читання перетворюється на активний процес взаємодії з текстом через залучення візуальних, аудіо- та анімаційних елементів, що сприяє глибшому розумінню змісту, розвитку аналітичного мислення та формуванню стійкого інтересу до пізнання. Однією з можливостей інтерактивних цифрових інструментів є забезпечення доступу до великої кількості електронних бібліотек, платформ для читання та онлайн-ресурсів, що надають учням змогу обирати літературу за інтересами, рівнем складності та тематикою. Такі ресурси як Epic!, Oxford Reading Buddy, Raz-Kids та інші дозволяють організувати диференційоване читання, враховуючи індивідуальні особливості кожного здобувача освіти. Різноманіття текстів, представлених у цифровому форматі, сприяє збагаченню читацького досвіду, розвитку мовленнєвих навичок та формуванню критичного ставлення до змісту прочитаного [35].

Інтерактивні платформи створюють умови для розвитку рефлексивних умінь через використання таких інструментів, як інтерактивні запитання після прочитання, віртуальні тести на розуміння змісту, завдання на формулювання власної думки або передбачення розвитку сюжету. Це сприяє усвідомленню процесу читання, розвитку навичок самоконтролю, формуванню відповідального ставлення до читацької діяльності [4]. Завдяки можливості миттєвого отримання зворотного зв'язку учень може самостійно оцінювати рівень свого розуміння тексту та вчасно виявляти прогалини у знаннях.

Використання мобільних додатків для читання дозволяє залучати елементи гри у процес роботи з текстами, що сприяє підвищенню мотивації здобувачів освіти. Додатки на кшталт Bookful, FarFaria, Tales2Go поєднують читання з ігровими завданнями, анімацією, аудіосупроводом, що перетворює

процес читання на захопливу пізнавальну діяльність. Завдяки інтерактивним елементам учні активніше взаємодіють із текстом, розвивають навички передбачення, рефлексії, аналізу і синтезу інформації, що сприяє комплексному розвитку читацької компетентності [22].

Однією з суттєвих можливостей цифрових інструментів є підтримка процесу індивідуалізації навчання. Інтерактивні платформи дозволяють вчителям налаштовувати рівень складності завдань відповідно до індивідуальних потреб здобувачів початкової освіти, пропонувати додаткові матеріали для поглибленого вивчення теми або повторення раніше засвоєного матеріалу.

Це створює умови для успішного розвитку читацької компетентності у здобувачів освіти з різним рівнем підготовки, різними інтересами та темпами засвоєння навчального матеріалу [17]. Цифрові інструменти забезпечують можливість інтеграції мультимедійних елементів у процес читання, що розширює сприйняття текстового матеріалу. Використання відео, аудіо, інтерактивних схем, інфографіки дозволяє збагачувати зміст текстів, сприяє кращому розумінню складних понять і процесів, формує уміння співвідносити текстову і візуальну інформацію. Такий підхід є особливо ефективним для здобувачів початкової освіти, які ще активно розвивають навички абстрактного мислення і потребують наочного підкріплення нової інформації [9].

Інтерактивні ресурси відкривають можливості для організації проектної діяльності на основі роботи з текстами. Використовуючи цифрові інструменти, здобувачі початкової освіти можуть створювати власні мультимедійні проекти, презентації, інтерактивні книги, що базуються на опрацюванні різних текстових матеріалів. Така діяльність розвиває навички критичного мислення, уміння структурувати інформацію, формувати логічні зв'язки між фактами і подіями, аргументувати власні висновки і бачення.

Цифрові засоби сприяють формуванню інформаційної грамотності здобувачів початкової освіти, оскільки процес роботи з інтерактивними

текстами вимагає вміння знаходити потрібну інформацію, оцінювати її достовірність, здійснювати аналіз і синтез даних з різних джерел [3]. Здобувачі освіти навчаються критично ставитися до інформаційних повідомлень, розвивають навички верифікації фактів, що є надзвичайно важливим у сучасному інформаційно насиченому світі. Однією з переваг використання інтерактивних цифрових інструментів є можливість організації навчання в асинхронному режимі [7]. Учні можуть самостійно обирати час і темп роботи з текстами, повертатися до складних фрагментів, переглядати додаткові матеріали. Це сприяє розвитку навичок самостійної організації навчальної діяльності, формуванню відповідальності за результати власного навчання, розвитку рефлексивних умінь. Застосування цифрових інструментів для розвитку читацької компетентності дозволяє вчителям ефективніше здійснювати моніторинг навчальних досягнень учнів [24]. Інтерактивні платформи автоматично фіксують результати виконання завдань, час роботи з текстами, рівень засвоєння матеріалу, що дає змогу оперативно виявляти проблемні зони і коригувати навчальний процес відповідно до потреб кожного учня. Такий підхід підвищує ефективність освітнього процесу і сприяє більш цілеспрямованому розвитку читацької компетентності.

Інтерактивні цифрові інструменти створюють можливості для розвитку комунікативних навичок через організацію спільної роботи над текстами, участь у форумах, обговореннях, створення спільних проектів у віртуальному середовищі. Взаємодія з однолітками у процесі обговорення прочитаного сприяє розвитку вміння формулювати і аргументувати власну думку, слухати і враховувати думки інших, працювати в команді [30].

Розвиток читацької компетентності за допомогою цифрових технологій сприяє підвищенню рівня зацікавленості учнів у читанні завдяки використанню нестандартних підходів, ігрових елементів, персоналізованого навчання. Це дозволяє подолати можливу втрату інтересу до читання, що іноді спостерігається на етапі початкового навчання, і сформувати у

здобувачів освіти стійке позитивне ставлення до читання як до джерела знань і засобу самовираження [21]. Інтерактивні цифрові ресурси дозволяють ефективно поєднувати різні види читання: ознайомлювальне, пошукове, вивчальне, аналітичне. Учні можуть виконувати завдання на швидке знаходження інформації, глибокий аналіз тексту, формулювання узагальнень, складання планів, що сприяє розвитку різних рівнів читацьких навичок і забезпечує комплексне формування читацької компетентності.

Впровадження цифрових засобів у роботу над розвитком читацької компетентності передбачає не лише зміну форм і методів навчання, а й трансформацію змісту діяльності учнів, орієнтацію на розвиток навичок самостійного пошуку, осмислення, критичної оцінки та використання інформації. У цьому процесі особливої уваги набувають питання педагогічного проєктування, обґрунтованого добору цифрових ресурсів, формування цифрової грамотності учнів та забезпечення балансу між традиційними і новітніми підходами до навчання [13].

Однією з особливостей впровадження цифрових технологій є необхідність комплексного підходу до їх інтеграції в освітній процес. Цифрові ресурси мають використовуватися не фрагментарно, а як невід'ємна складова системної роботи над розвитком читацької компетентності. Це вимагає планування навчальних занять із врахуванням можливостей цифрових засобів, визначення цілей їх використання, прогнозування результатів і передбачення можливих труднощів у сприйнятті матеріалу учнями. Цифрові технології повинні сприяти не заміні читання як когнітивної діяльності, а її збагаченню, розширенню читацького досвіду та розвитку вмінь працювати з різними типами інформації [6].

Важливою особливістю є потреба у створенні умов для безпечного і педагогічно доцільного використання цифрових інструментів. У процесі роботи з інтерактивними платформами, електронними книгами, мобільними додатками необхідно враховувати вікові та психологічні особливості

здобувачів початкової освіти, зокрема здатність до тривалої концентрації уваги, схильність до ігрової діяльності, емоційну чутливість.

Використання цифрових технологій має бути спрямоване на підтримку активної пізнавальної діяльності, розвиток інтересу до читання, формування позитивного емоційного ставлення до текстів та інформації [9]. Особливістю впровадження цифрових технологій є акцент на розвиток навичок самостійної роботи з інформаційними ресурсами. Здобувачі освіти повинні навчитися не тільки читати текст, але й здійснювати пошук додаткової інформації, використовувати різноманітні цифрові бібліотеки, електронні енциклопедії, освітні платформи [7]. Це передбачає формування інформаційної грамотності, що включає вміння ставити запитання, здійснювати цілеспрямований пошук, критично оцінювати знайдену інформацію, інтегрувати нові знання у власну систему уявлень про світ.

Інтеграція цифрових технологій у розвиток читацької компетентності передбачає зміну ролі вчителя у навчальному процесі. Педагог стає не лише джерелом знань, а й організатором інформаційно-пізнавальної діяльності учнів, консультантом і наставником, який допомагає орієнтуватися в інформаційному просторі, спрямовує учнів на усвідомлене і критичне ставлення до інформації.

Така зміна ролі вимагає від учителя володіння сучасними цифровими компетентностями, здатності самостійно добирати і адаптувати цифрові ресурси для потреб навчання, інтегрувати їх у традиційні освітні технології. Особливістю впровадження цифрових технологій є використання мультимедійного контенту, що дозволяє представляти текстову інформацію у поєднанні з аудіо-, відео- та графічними матеріалами [20].

Це розширює можливості сприйняття тексту, робить читання більш доступним і цікавим для здобувачів початкової освіти, сприяє розвитку вміння інтерпретувати текст у контексті інших видів інформації. Мультимедійні матеріали допомагають конкретизувати складні поняття,

візуалізувати процеси, розширювати уявлення учнів про навколишній світ [13].

Процес впровадження цифрових технологій потребує також формування у здобувачів початкової освіти навичок критичного мислення. Робота з великою кількістю інформаційних джерел вимагає вміння аналізувати, порівнювати, оцінювати достовірність і повноту інформації, формувати власне обґрунтоване судження. Цифрові технології створюють умови для розвитку таких умінь через організацію дослідницьких проєктів, виконання завдань на критичний аналіз текстів, участь у дискусіях і обговореннях на базі вивчених матеріалів [1].

Особливості впровадження цифрових технологій полягають також у необхідності розвитку метапізнавальних умінь здобувачів освіти, пов'язаних із плануванням власної навчальної діяльності, моніторингом її результатів, рефлексією над успіхами і труднощами. Інтерактивні платформи дозволяють учням самостійно обирати темп роботи, обирати завдання відповідно до своїх інтересів і рівня підготовки, отримувати миттєвий зворотний зв'язок, що сприяє розвитку навичок самостійного навчання і саморегуляції. Важливою умовою ефективного впровадження цифрових технологій є забезпечення інклюзивного підходу до навчання [19]. Цифрові інструменти відкривають нові можливості для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, дозволяючи адаптувати зміст навчальних матеріалів, використовувати спеціалізовані програми для підтримки читання, розвивати індивідуальні освітні траєкторії. Це сприяє забезпеченню рівних можливостей для всіх учнів у розвитку читацької компетентності [26].

Процес впровадження цифрових технологій у розвиток читацької компетентності потребує систематичної підготовки педагогічних кадрів. Вчителі мають володіти знаннями про сучасні цифрові ресурси, методики їх педагогічного використання, особливості роботи з інтерактивними текстами. Постійне підвищення кваліфікації в галузі цифрової освіти дозволяє

вчителям ефективно інтегрувати новітні технології у навчальний процес і забезпечувати розвиток читацької компетентності на якісно новому рівні.

Однією з особливостей є необхідність врахування аспекту цифрової безпеки у процесі використання інтерактивних інструментів. Здобувачі початкової освіти мають отримати базові знання про безпечну роботу в інтернеті, дотримання правил користування цифровими ресурсами, відповідальне ставлення до особистої інформації [32]. Формування цифрової грамотності є невід'ємною частиною розвитку читацької компетентності у сучасних умовах. Особливості впровадження цифрових технологій проявляються і у зміні характеру взаємодії між учнями та навчальним матеріалом. Цифрові ресурси дозволяють забезпечити більше можливостей для активного конструювання знань, коли учні не просто сприймають готову інформацію, а беруть участь у її створенні, трансформації, інтеграції в особистий досвід. Це сприяє розвитку навичок дослідницької діяльності, критичного мислення, самостійного навчання [34].

РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ ЯДС

2.1. Реалізація розвитку читацької компетентності здобувачів початкової освіти на уроках ЯДС

Розвиток читацької компетентності вимагає комплексної організації освітнього процесу, що поєднує роботу з текстами різних типів, активізацію пізнавальної діяльності здобувачів освіти, використання інтерактивних методів і прийомів, спрямованих на усвідомлене і творче опрацювання інформації.

Реалізація розвитку читацької компетентності здобувачів початкової освіти в інтегрованому курсі «Я досліджую світ» ґрунтується на застосуванні сучасних методів, які поєднують когнітивні, емоційні та цифрові аспекти навчання. Одним із провідних напрямів є використання інтерактивних цифрових інструментів, що створюють умови для залучення здобувачів початкової освіти до активного читання, обговорення змісту, створення власних текстів та рефлексії. Сучасні освітні технології, такі як Epic!, Oxford Reading Buddy, Raz-Kids, дозволяють організувати диференційоване читання відповідно до індивідуального рівня кожного здобувача освіти, забезпечуючи мотивацію та розвиток навичок самостійного опрацювання інформації.

Сучасні методи навчання передбачають поєднання традиційних форм роботи з інноваційними практиками — читання з коментарем, інтерактивне аудіювання, створення ментальних карт, обговорення у форматі «читач–автор–текст». Такі підходи допомагають формувати в здобувачів початкової освіти навички критичного аналізу, уміння прогнозувати розвиток сюжету, зіставляти інформацію з власним досвідом. Використання візуалізації, інфографіки та гейміфікаційних елементів сприяє глибшому

засвоєнню матеріалу та розвитку інтересу до читання. Цифрові ресурси дозволяють інтегрувати аудіо- та відеоматеріали, що робить процес читання більш динамічним і привабливим для дітей.

Впровадження штучного інтелекту у процес формування читацької компетентності відкриває нові перспективи персоналізації навчання. Завдяки інструментам на базі AI, учитель може створювати індивідуальні завдання, що відповідають рівню підготовки та інтересам кожного учня, здійснювати моніторинг результатів у реальному часі, аналізувати динаміку засвоєння матеріалу. Штучний інтелект допомагає адаптувати тексти до різного рівня складності, надавати миттєвий зворотний зв'язок, пропонувати додаткові джерела для самостійного опрацювання. Такі технології формують у здобувачів освіти навички саморегуляції, планування власної діяльності та критичного осмислення інформації. Інтерактивні платформи сприяють розвитку соціально-комунікативних навичок — здобувачі початкової освіти мають змогу працювати в парах чи групах, обговорювати прочитане, створювати спільні мультимедійні проєкти або брати участь у віртуальних книжкових клубах. Такі методи розвивають критичне мислення, уміння аргументувати власну позицію, слухати співрозмовників і формувати колективні висновки. Використання цифрових аналітичних інструментів дає змогу педагогу відстежувати процес навчання, оцінювати прогрес у розумінні тексту, визначати потреби окремих здобувачів початкової освіти і своєчасно коригувати індивідуальні освітні траєкторії.

Серед актуальних питань сучасної педагогіки — інклюзивність, психоемоційна підтримка здобувачів початкової освіти у воєнних умовах та баланс між технологічними й гуманістичними підходами. Цифрові засоби навчання дозволяють створювати умови для участі дітей з особливими освітніми потребами, адаптуючи зміст текстів і методи роботи. Водночас розвиток читацької компетентності має забезпечувати не лише інтелектуальне, а й емоційне зростання учня, підтримуючи його психологічну стійкість і пізнавальну мотивацію

Одним із провідних методичних підходів є залучення здобувачів освіти до активної взаємодії з текстами різних жанрів і стилів, що використовуються в інтегрованому курсі. Це включає читання науково-популярних, художніх, інформаційних, описових текстів, інструкцій, правил, довідкових матеріалів. Робота з різноманітними текстовими джерелами сприяє формуванню в здобувачів початкової освіти умінь орієнтуватися у змісті, розрізняти типи текстів за комунікативною метою, виділяти головне і другорядне, знаходити факти, аналізувати і узагальнювати інформацію.

Використання інтерактивних методів навчання є ще одним суттєвим підходом до розвитку читацької компетентності на уроках інтегрованого курсу. Інтерактивні вправи, робота в парах і групах, навчальні дискусії, створення ментальних карт за змістом текстів сприяють розвитку навичок осмислення прочитаного, формулювання висновків, встановлення логічних зв'язків між частинами тексту. Взаємодія учнів під час обговорення змісту прочитаного стимулює розвиток мовленнєвих умінь, вчить аргументувати власну думку, уважно слухати співрозмовників, що є невід'ємною складовою читацької компетентності. Особистісно орієнтований підхід до розвитку читацької компетентності передбачає врахування індивідуальних особливостей здобувачів освіти, їхніх інтересів, потреб, рівня підготовки. Вчитель пропонує різноманітні завдання до текстів, варіативні форми роботи, дає можливість учням самостійно обирати матеріали для читання у межах запропонованої тематики. Така організація навчального процесу сприяє формуванню внутрішньої мотивації до читання, розвитку самостійності, відповідальності за результати власної діяльності [18].

Застосування технологій розвитку критичного мислення на уроках інтегрованого курсу є дієвим методом формування читацької компетентності. Робота з текстами передбачає формулювання запитань до змісту, висунування гіпотез, обґрунтування власних суджень, пошук альтернативних точок зору. Використання методів «Передбачення», «Товсті і тонкі запитання», «Кола Вена», «Порівняльні таблиці» сприяє розвитку аналітичного мислення

здобувачів початкової освіти, вмінню інтерпретувати інформацію, бачити різні аспекти однієї проблеми. Одним із ефективних підходів до розвитку читацької компетентності є використання проєктної технології. Робота над проєктами на основі опрацювання текстових джерел стимулює розвиток дослідницьких навичок, уміння працювати з великими обсягами інформації, систематизувати і презентувати результати роботи. Проєктна діяльність передбачає пошук інформації з різних джерел, критичне осмислення даних, узагальнення, підготовку звітів, що сприяє розвитку всіх компонентів читацької компетентності. Іншою складовою методичного забезпечення розвитку читацької компетентності є застосування прийомів активного читання. Серед них виділяють маркування тексту, складання тез, складання плану, виділення ключових слів і понять, створення асоціативних карт. Такі прийоми сприяють глибшому розумінню змісту тексту, активізують мислення, розвивають навички узагальнення та аналізу інформації.

Важливою методичною умовою розвитку читацької компетентності є регулярна робота з короткими інформаційними текстами, інструкціями, науково-популярними повідомленнями. Це дозволяє тренувати навички пошукового і вивчального читання, розвивати здатність швидко знаходити потрібну інформацію, виділяти суттєві елементи, формулювати запитання і власні висновки. Значну увагу в організації уроків інтегрованого курсу варто приділяти розвитку умінь працювати з графічними організаторами інформації.

Таблиці, схеми, діаграми, ментальні карти допомагають учням структурувати прочитане, бачити логічні зв'язки між фактами, поняттями, процесами. Робота з графічними організаторами сприяє розвитку логічного мислення, навичок систематизації інформації, що є важливою складовою читацької компетентності. Методичні підходи до розвитку читацької компетентності на уроках інтегрованого курсу передбачають організацію рефлексійної діяльності учнів [11]. Після опрацювання тексту здобувачі початкової освіти обговорюють свої враження, діляться труднощами, які

виникли під час читання, аналізують, що допомогло краще зрозуміти зміст. Формування навичок рефлексії сприяє усвідомленню учнями власного рівня читацьких умінь, постановці нових цілей для саморозвитку.

Одним із методичних інструментів є використання навчальних ігор і квестів на основі текстового матеріалу. Гра стимулює пізнавальну активність, розвиває інтерес до читання, формує навички швидкого орієнтування в тексті, виділення головного, логічного мислення. Навчальні квести, що передбачають пошук відповідей на запитання за допомогою роботи з різними джерелами, розвивають дослідницькі навички і сприяють інтеграції знань з різних галузей.

Інтеграція цифрових технологій у методику розвитку читацької компетентності відкриває нові можливості для урізноманітнення форм роботи з текстами. Застосування електронних книг, інтерактивних завдань, мультимедійних презентацій, онлайн-платформ для читання дозволяє підвищити зацікавленість здобувачів початкової освіти, сприяє розвитку інформаційної грамотності, формуванню навичок самостійної роботи з текстами в цифровому середовищі.

Особливої уваги потребує розвиток комунікативних умінь у процесі роботи з текстами. Обговорення змісту прочитаного, проведення дебатів, презентація власних поглядів і проєктів сприяють розвитку вміння чітко і логічно висловлювати свої думки, аргументувати позицію, уважно слухати співрозмовників. Формування таких умінь є невід'ємною складовою читацької компетентності у контексті інтегрованого навчання. Методичні підходи до розвитку читацької компетентності включають також індивідуалізацію оцінювання читацьких умінь. Використання різних форм оцінювання, таких як самооцінка, взаємооцінка, формувальне оцінювання, сприяє розвитку рефлексивних умінь учнів, допомагає їм усвідомлювати власні досягнення і визначати напрямки подальшого самовдосконалення у читанні [31].

Практична реалізація розвитку читацької компетентності в освітньому процесі є складним і багатоаспектним завданням, яке вимагає від учителя чіткої організації навчальної діяльності, системного застосування різноманітних методик і прийомів роботи з текстами та врахування індивідуальних особливостей здобувачів початкової освіти. Ефективність цього процесу залежить від створення умов для активної взаємодії учнів із текстовою інформацією, розвитку пізнавального інтересу, стимулювання самостійної читацької діяльності та формування навичок критичного мислення [21].

Одним із основних напрямів практичної реалізації розвитку читацької компетентності є регулярна робота з різними видами текстів на уроках інтегрованого курсу. Учням пропонуються художні твори, науково-популярні статті, інформаційні повідомлення, інструкції, описові тексти, що дозволяє розширювати їхній читацький досвід, знайомити з різними типами інформації, формувати навички адаптації читацьких стратегій залежно від мети читання та особливостей тексту. У процесі практичної реалізації велика увага приділяється активному опрацюванню змісту текстів через різноманітні види діяльності. Учні аналізують зміст прочитаного, виділяють основну думку, складають плани, формують запитання, узагальнюють інформацію, проводять паралелі між різними текстами. Такі завдання сприяють розвитку умінь працювати з текстовою інформацією на різних рівнях: від репродуктивного відтворення до творчого інтерпретування та критичної оцінки змісту.

Практична реалізація розвитку читацької компетентності включає організацію колективного та індивідуального обговорення текстів, проведення дебатів, круглих столів, літературних дискусій. У ході таких заходів учні навчаються аргументовано висловлювати свої думки, порівнювати різні точки зору, формувати власну позицію на основі аналізу текстового матеріалу. Це сприяє розвитку не лише читацьких, а й комунікативних та соціальних компетентностей [15]. Складовою практичної

реалізації є використання творчих завдань на основі прочитаного тексту. Здобувачі початкової освіти складають власні продовження історій, створюють альтернативні версії подій, пишуть листи героям творів, готують власні інтерпретації прочитаного у вигляді малюнків, схем, презентацій. Така діяльність активізує уяву, розвиває уміння глибше осмислювати зміст тексту, встановлювати міжетекстові зв'язки, створювати нові смислові конструкції на основі отриманої інформації.

Проектна діяльність на основі текстових джерел є ще одним ефективним засобом практичної реалізації розвитку читацької компетентності. У межах проектів здобувачі початкової освіти самотійно або в групах працюють з різними інформаційними ресурсами, здійснюють пошук, аналіз, систематизацію даних, готують доповіді, створюють стенди, буклети, електронні презентації. Такий підхід сприяє формуванню навичок самотійної навчальної діяльності, розвитку дослідницьких умінь, вмінню презентувати результати своєї роботи.

Практична реалізація розвитку читацької компетентності передбачає також систематичне використання інтерактивних методів і технологій. Застосування інтерактивних вправ, таких як мозковий штурм, метод прес, аналіз випадків, рольові ігри, сприяє розвитку навичок критичного осмислення інформації, активізації пізнавальної діяльності учнів, формуванню умінь працювати в команді, аргументовано захищати власну точку зору.

Одним із напрямів практичної реалізації є застосування цифрових технологій для роботи з текстами. Використання інтерактивних платформ для читання, електронних книг, мультимедійних ресурсів розширює можливості учнів у роботі з текстовою інформацією, стимулює їхню мотивацію, розвиває навички роботи з цифровими джерелами, формує інформаційну грамотність. Робота з інтерактивними текстами сприяє розвитку навичок швидкого пошуку інформації, оцінювання її достовірності та релевантності [29].

Практична реалізація розвитку читацької компетентності включає також організацію позакласної читацької діяльності. Проведення тематичних тижнів читання, конкурсів на краще прочитання або переказ тексту, організація клубів любителів читання сприяє створенню позитивного емоційного фону навколо читання, підтримці інтересу учнів до роботи з текстами, формуванню стійкої потреби у читанні як способі пізнання світу і самовираження. Умовою практичної реалізації розвитку читацької компетентності є організація роботи з різнорівневими завданнями до текстів.

Учням пропонуються завдання, які відповідають їхньому рівню читацької підготовки і водночас стимулюють їхній розвиток: від простих завдань на розуміння змісту до складніших завдань на аналіз, синтез, інтерпретацію та критичне осмислення інформації. Такий підхід дозволяє забезпечити поступовий розвиток читацьких умінь кожного здобувача освіти [16]. Практична реалізація розвитку читацької компетентності вимагає систематичного моніторингу рівня сформованості читацьких навичок здобувачів початкової освіти. Застосування різних форм оцінювання, таких як тести на розуміння змісту, завдання на формулювання головної думки тексту, рефлексійні щоденники читача, портфоліо робіт дозволяє виявити динаміку розвитку читацької компетентності, своєчасно виявляти труднощі і здійснювати необхідну педагогічну підтримку. Одним із ефективних методичних прийомів є ведення читацьких щоденників, у яких здобувачі початкової освіти фіксують свої враження від прочитаного, записують цікаві факти, формулюють запитання до тексту, складають короткі анотації або рецензії. Така форма роботи сприяє розвитку рефлексивних умінь, формуванню особистісного ставлення до тексту, стимулює самостійне мислення і пізнавальну активність.

Практична реалізація розвитку читацької компетентності передбачає також організацію тематичних інтегрованих уроків, під час яких учні працюють із текстами різного змісту, поєднуючи знання з різних предметних галузей. Такий підхід сприяє формуванню цілісного бачення світу, розвитку

уміння інтегрувати знання, встановлювати міжпредметні зв'язки, що є важливою складовою сучасної читацької компетентності.

Застосування методів навчання через відкриття, дослідницької діяльності на уроках сприяє глибшому усвідомленню учнями змісту текстів, розвитку навичок самостійного пошуку відповідей на запитання, постановки гіпотез, перевірки їх шляхом роботи з інформаційними джерелами [4]. Такий підхід активізує пізнавальну діяльність здобувачів освіти, розвиває їхню самостійність і відповідальність за результати навчальної діяльності.

2.2. Організація проведення експериментального дослідження

Актуальність проведення експериментального дослідження розвитку читацької компетентності здобувачів початкової освіти під час опанування інтегрованого курсу «Я досліджую світ» зумовлена необхідністю емпіричного підтвердження теоретичних положень про ефективність інтегрованого підходу до формування читацьких умінь молодших школярів. В умовах реформування сучасної освіти виникає потреба в удосконаленні методів і технологій навчання, які забезпечують не тільки засвоєння знань, а й розвиток загальнонавчальних умінь і компетентностей, серед яких читацька компетентність відіграє провідну роль. Проведення експерименту дозволяє перевірити гіпотезу про позитивний вплив змісту і методики інтегрованого курсу «Я досліджую світ» на рівень розвитку читацьких умінь і навичок учнів початкової школи, виявити ефективні шляхи підвищення читацької активності та сформованості читацької компетентності на основі реальних даних.

У ході проведення експериментального дослідження значну увагу було приділено саме організації освітнього процесу, що здійснювався у змішаному форматі, з поєднанням очного та дистанційного навчання. Це було зумовлено умовами воєнного стану, коли частина здобувачів початкової освіти

перебувала за межами області й мала можливість долучатися до занять онлайн. Тому реалізація курсу «Я досліджую світ» відбувалася у двох форматах: очному — у класі з безпосередньою участю вчителя, і дистанційному — через платформи Google Classroom, Zoom та інтерактивні середовища LearningApps, Padlet і Wordwall, де здобувачі початкової освіти виконували завдання, читали тексти, проходили тести й брали участь у спільних дискусіях. У ході занять учитель забезпечував синхронну роботу всіх учасників, а також створював додаткові ресурси для тих, хто навчався асинхронно, щоб гарантувати рівні можливості доступу до навчального матеріалу.

Під час дослідження тематика уроків інтегрованого курсу «Я досліджую світ» добиралася з урахуванням мети формування читацької компетентності. Для реалізації експерименту були використані теми з чотирьох основних блоків програми: «Людина і природа», «Людина і суспільство», «Людина і світ», «Людина і здоров'я».

Приклад уроку інтегрованого курсу «Я досліджую світ» з блоку «Людина і природа», розробленого в межах експериментального дослідження розвитку читацької компетентності здобувачів початкової освіти.

Тема уроку:

«Як дерева допомагають людині?»

Мета уроку:

Розвивати читацьку компетентність здобувачів початкової освіти через роботу з інформаційним і художнім текстом, формувати вміння знаходити головну думку, робити висновки, ставити запитання до змісту прочитаного, використовувати інформацію в практичних завданнях; виховувати дбайливе ставлення до природи.

Форма проведення:

Змішане навчання (очно-дистанційна взаємодія). Частина здобувачів початкової освіти працює у класі, частина — онлайн через платформу **Zoom** та **Google Classroom**.

Використані цифрові інструменти:

Padlet (для колективної роботи), LearningApps (для інтерактивних завдань), Canva (для створення інфографіки), ChatGPT (для адаптації текстів різної складності), Wordwall (для рефлексії).

Хід уроку

1. Організаційний момент (5 хв.)

Учитель вітає здобувачів початкової освіти і пропонує коротке інтерактивне завдання у Wordwall — «Що ти бачиш навколо?» (на екрані зображення природи, учні добирають слова, пов'язані з лісом, деревами, чистим повітрям). Учитель підводить до теми уроку: «Сьогодні ми дізнаємося, як дерева допомагають людині й чому вони важливі для нашого життя».

2. Мотивація діяльності (5 хв.)

Учитель пропонує учням подивитися короткий відеофрагмент (1 хв.) «Дерева — легені планети» (YouTube Kids, без реклами). Після перегляду діти обговорюють запитання:

- Що нового ви дізналися?
- Як дерева можуть впливати на життя людини?
- Чому люди висаджують дерева навіть у містах?

Учні формулюють гіпотези, які потім перевірятимуть у процесі читання тексту.

3. Етап читання з розумінням (20 хв.)

1) Ознайомлення з текстом.

Учитель ділить клас на групи (очно та онлайн). Кожна група отримує адаптований текст (створений за допомогою ChatGPT у трьох варіантах складності):

- інформаційний (науково-популярний уривок «Як дерева очищають повітря»),
- художній («Дерево і хлопчик», коротка притча про взаємодопомогу людини й природи),

- текст-опис («Дерева в нашому шкільному саду»).

2) Перше читання (індивідуально).

Здобувачі початкової освіти читають тексти мовчки, позначаючи кольором незнайомі слова. Учитель пояснює значення слів за допомогою інтерактивного словника LearningApps.

3) Друге читання (у парах або малих групах).

Діти обговорюють зміст тексту за методикою «Кола запитань»:

- Про що цей текст?
- Що ви дізналися нового?
- Яка головна думка твору?
- Що вас здивувало або вразило?

4) Виділення ключових понять.

Учитель пропонує створити в **Padlet** спільну дошку: кожна група додає 2–3 ключові слова або фрази, що, на їхню думку, відображають головну ідею тексту.

4. Етап аналізу й узагальнення (15 хв.)

1) Побудова інтелект-карти.

Учні у Canva створюють інфографіку «Дерево — помічник людини», де в центрі — зображення дерева, а навколо — ролі:

- очищує повітря;
- дає тінь;
- є домівкою для тварин;
- постачає деревину;
- зберігає воду.

Учитель демонструє приклади на екрані, учні презентують свої роботи.

2) Робота з питаннями.

Кожна група отримує картку з проблемним запитанням:

- Як би змінилося життя людей, якби зникли дерева?
- Чи можна замінити дерево технологіями?

– Як ти можеш допомогти природі у своєму місті?

Учні обговорюють у групах і презентують відповіді коротко в Zoom (2–3 хв. виступи).

5. Практичне застосування (10 хв.)

Учитель пропонує учням виконати завдання на платформі LearningApps — інтерактивний тест «Знайди головну думку тексту». Потім учні виконують творче завдання:

- очна група — складає коротку анотацію до прочитаного тексту (2–3 речення),
- дистанційна група — записує аудіо у Google Classroom з відповіддю на запитання: «Що я дізнався про роль дерев у житті людини?».

6. Рефлексія (5 хв.)

Учитель використовує інтерактивну дошку Wordwall: завдання «Закінчи речення»:

- Сьогодні я навчився(лася)...
- Мене здивувало...
- Я зрозумів(ла), що...

Результати відображаються на екрані у реальному часі. Учитель підсумовує: «Ми сьогодні навчилися не просто читати текст, а мислити, робити висновки й розуміти, що слова мають силу змінювати ставлення до світу».

7. Домашнє завдання (для самостійної роботи)

Створити у Canva або в зошиті мініпостер на тему «Дерево — мій друг». Для охочих — записати коротке відео (до 1 хв.) з описом дерева, яке вони посадили або хотіли б посадити.

Очікувані результати:

Після проведення уроку здобувачі початкової освіти демонструють сформованість базових компонентів читацької компетентності:

- уміння визначати головну думку тексту;
- уміння ставити запитання до змісту;

- здатність формувати власну позицію;
- навички критичного й творчого читання;
- уміння застосовувати інформацію для практичних дій (екологічних, громадянських, комунікативних).

Наприклад, під час вивчення теми «Рослини і тварини рідного краю» діти працювали з науково-популярними текстами, аналізували описові уривки з підручника, добирали ключові слова та складали схеми у Padlet. У темі «Моє місто. Традиції та свята» застосовувався прийом «читацького кола», де кожен учень отримував уривок тексту й презентував його зміст у малих групах. Під час вивчення «Безпечної поведінки у побуті» здобувачі початкової освіти використовували інтерактивні комікси та завдання на платформі StoryJumper, що сприяло розвитку навичок критичного читання та осмислення соціально значущої інформації.

Для закріплення прочитаного матеріалу активно застосовувалися інтерактивні методи: створення інтелект-карт у MindMup, обговорення у форматі «Think–Pair–Share» («Поміркуй–Обговори–Поділися»), метод «читацького прогнозу» (визначення подальшого розвитку подій тексту), «вільне письмо» (коротке узагальнення думок після прочитаного), а також метод «діалог з автором», який допомагав учням висловлювати власне ставлення до прочитаного й критично оцінювати позицію автора. На дистанційних уроках застосовувались технології візуалізації інформації, зокрема створення інфографіки у Canva та використання інструментів WordArt для виділення ключових понять тексту. Це дозволяло розвивати в здобувачів початкової освіти навички структурування інформації, узагальнення й формування логічних зв'язків між фактами.

Важливе місце у дослідженні посідало використання елементів штучного інтелекту, що забезпечували персоналізацію навчання та індивідуальний підхід до здобувачів початкової освіти. Для створення текстів різного рівня складності та формулювання запитань до прочитаного застосовувалися інструменти ChatGPT, Curipod і Diffit, які дозволяли

адаптувати тексти до віку, пізнавальних можливостей і рівня підготовки дітей. Так, на прикладі теми «Як зберегти чистоту довкілля» ІІІ допомагав створити короткі уривки з екологічним змістом у трьох варіантах складності, після чого здобувачі початкової освіти працювали з ними в малих групах, порівнюючи структуру, зміст і висновки. У темі «Моя громада» за допомогою ІІІ створювалися дидактичні матеріали — запитання для дискусії, варіанти коротких оповідань, що допомагали дітям розвивати навички інтерпретації та висловлення власної думки.

Для діагностики рівня сформованості читацької компетентності на різних етапах дослідження були використані кілька методик. На констатувальному етапі, окрім анкетування, здобувачі початкової освіти проходили короткий тест на розуміння прочитаного, який складався з двох частин: текстового блоку (читання інформаційного та художнього уривків) і завдань на розуміння змісту (пошук головної думки, визначення послідовності подій, вибір правильного заголовка, встановлення логічних зв'язків).

На формувальному етапі проводилися спостереження за динамікою читацької активності, аналіз рефлексивних карток («Що нового я дізнався з тексту?», «Що мене здивувало?») і щотижневі опитування у Google Forms. На контрольному етапі діагностика включала повторне виконання аналогічних завдань, що дозволяло оцінити зміни у вмінні аналізувати, узагальнювати та критично осмислювати текст.

Результати показали, що в умовах змішаного навчання використання цифрових інструментів і штучного інтелекту позитивно вплинуло на розвиток читацької компетентності. Здобувачі початкової освіти, які брали участь у дистанційних заняттях, демонстрували високий рівень самостійності, а ті, хто навчався очно, — глибше розуміння тексту та кращі комунікативні навички. Синергія двох форматів дозволила забезпечити індивідуалізацію навчання й одночасно підтримувати взаємодію в колективі.

Експериментальне дослідження було проведено на базі херсонського навчально-виховного комплексу «Дошкільний навчальний заклад – спеціалізована школа з поглибленим вивченням англійської мови I ступеня – гімназія» № 56 Херсонської міської ради серед здобувачів початкової освіти 4 класу у кількості 26 осіб. Організація дослідження передбачала проведення констатувального і контрольного етапів, що дозволяло здійснити порівняльний аналіз рівня сформованості читацької компетентності здобувачів початкової освіти до початку систематичного опрацювання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» і після його завершення.

В якості основного методу збору емпіричних даних було обрано анкетування, яке здійснювалося за допомогою спеціально розробленої анкети, що містила 14 запитань, спрямованих на виявлення рівня читацької активності, мотивації до читання, сформованості навичок роботи з текстами різного змісту, уміння аналізувати і узагальнювати прочитане, а також рівня критичного мислення щодо текстової інформації.

Методологія дослідження базувалася на принципах цілісності, системності, особистісної орієнтації навчального процесу, діяльнісного підходу до формування читацької компетентності, а також на принципах інтеграції знань з різних галузей науки. Вибір методів дослідження був обумовлений необхідністю отримання об'єктивної, достовірної та валідної інформації про стан і динаміку розвитку читацької компетентності здобувачів початкової освіти у процесі опанування інтегрованого курсу. Анкетування дозволяло не тільки зафіксувати кількісні показники, а й отримати якісні дані про особистісне ставлення здобувачів початкової освіти до читання, їхні індивідуальні стратегії роботи з текстами, пізнавальні інтереси та рівень розвитку навичок самостійного навчання. На констатувальному етапі експерименту було проведено первинне опитування здобувачів початкової освіти з метою виявлення вихідного рівня сформованості читацької компетентності. Анкета містила питання, що охоплювали такі аспекти, як частота читання, переваги у виборі літератури, вміння виділяти головну

думку тексту, здатність робити висновки за прочитаним, використання довідкових матеріалів при читанні, орієнтація у структурі тексту, критичне оцінювання прочитаного. Аналіз результатів анкетування показав різнорівневу сформованість читацької компетентності серед здобувачів початкової освіти, що обумовлювало необхідність цілеспрямованої роботи над розвитком цих навичок у процесі вивчення інтегрованого курсу.

Протягом навчального року систематично здійснювалася робота, спрямована на розвиток читацької компетентності, яка інтегрувалася у зміст уроків «Я досліджую світ». Здобувачам початкової освіти пропонувалися завдання на аналіз інформаційних, науково-популярних, художніх і описових текстів, формулювання запитань до прочитаного, складання планів текстів, підготовка коротких усних і письмових анотацій, участь у обговореннях і дискусіях за змістом текстових матеріалів. Акцент робився на розвитку навичок активного і критичного читання, здатності встановлювати міжпредметні зв'язки, інтегрувати знання з різних галузей для вирішення навчальних і життєвих завдань.

На завершальному етапі експерименту було проведено контрольне опитування за тією ж анкетною, що і на констатувальному етапі. Це дозволило здійснити порівняльний аналіз отриманих даних і виявити динаміку змін у рівні сформованості читацької компетентності здобувачів початкової освіти. Порівняння результатів показало, що в учнів підвищилася читацька активність, розширилися читацькі інтереси, зросла здатність до самостійного пошуку і аналізу інформації, поліпшилися навички формулювання головної думки тексту, роблення висновків та критичної оцінки змісту прочитаного. Очікувані результати експерименту передбачали, що завдяки систематичному використанню інтегрованого підходу у викладанні курсу «Я досліджую світ», орієнтованого на роботу з текстами різних типів, активне залучення учнів до аналізу і обговорення інформації, розвитку навичок критичного мислення, рівень читацької компетентності здобувачів початкової освіти суттєво підвищиться. Передбачалося, що здобувачі початкової освіти

демонструватимуть не лише механічне засвоєння змісту текстів, а й вміння свідомо працювати з інформацією, застосовувати її для вирішення практичних завдань, здійснювати оцінювання і самостійно формувати нові знання на основі прочитаного матеріалу.

Під час аналізу отриманих результатів особливу увагу було приділено якісним змінам у читацькій діяльності здобувачів початкової освіти. У процесі опитування після проходження курсу спостерігалось підвищення кількості учнів, які зазначили про систематичне читання позакласної літератури, зростання інтересу до науково-популярних текстів, розвиток навичок пошукового і аналітичного читання. Здобувачі початкової освіти демонстрували більшу самостійність у виборі матеріалів для читання, виявляли готовність брати участь у творчих проектах, пов'язаних із роботою з текстами, активніше висловлювали власні судження та обґрунтовували їх на основі аналізу змісту.

Отримані дані підтвердили, що інтегрований підхід до викладання курсу «Я досліджую світ», який передбачає систематичну роботу з різними типами текстів, формування навичок активного і критичного читання, інтеграцію знань з різних галузей, сприяє розвитку читацької компетентності здобувачів початкової освіти. Зміни, зафіксовані за результатами контрольного опитування, свідчать про позитивну динаміку в розвитку мотиваційної, когнітивної, операційно-діяльнісної і рефлексивної складових читацької компетентності здобувачів початкової освіти.

2.3. Аналіз і узагальнення результатів експериментального дослідження

Аналіз результатів опитування, проведеного серед здобувачів початкової освіти 4 класу до і після вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ», свідчить про наявність позитивної динаміки у розвитку читацької компетентності здобувачів початкової освіти. Порівняльні дані

показали суттєве зростання кількості здобувачів початкової освіти, які виявляють інтерес до читання, регулярно працюють із текстовими матеріалами, демонструють уміння аналізувати і узагальнювати прочитане, а також володіють навичками критичного мислення. Такі результати вказують на ефективність цілеспрямованої методичної роботи, яка супроводжувала опанування курсу та була спрямована на формування в здобувачі початкової освіти активного читацького ставлення і розвиток їхніх умінь працювати з інформацією різного типу.

Таблиця 2.1.

**Результати опитування учнів 4 класу до початку опанування курсу
«Я досліджую світ»**

№ питання	Так (%)	Ні (%)
1	57,7	42,3
2	46,2	53,8
3	53,8	46,2
4	38,5	61,5
5	26,9	73,1
6	42,3	57,7
7	34,6	65,4
8	30,8	69,2
9	46,2	53,8
10	42,3	57,7
11	38,5	61,5
12	34,6	65,4
13	30,8	69,2
14	42,3	57,7

Таблиця 2.2.

**Результати опитування учнів 4 класу після завершення курсу «Я
досліджую світ»**

№ питання	Так (%)	Ні (%)
1	88,5	11,5
2	80,8	19,2
3	84,6	15,4
4	80,8	19,2
5	73,1	26,9
6	76,9	23,1
7	80,8	19,2
8	73,1	26,9
9	84,6	15,4
10	88,5	11,5
11	80,8	19,2
12	76,9	23,1
13	84,6	15,4
14	88,5	11,5

На констатувальному етапі дослідження результати показали, що лише 57,7% здобувачів початкової освіти виявляли позитивне ставлення до читання у вільний час, тоді як після проходження курсу цей показник зріс до 88,5%, що свідчить про істотне підвищення мотивації до читання. Схожа тенденція спостерігалася і в частоті самостійного читання: кількість здобувачів початкової освіти, які читають щодня, збільшилася з 46,2% до 80,8%. Це свідчить про те, що в здобувачів початкової освіти сформувалася звичка самостійно звертатися до текстових джерел, що є базовим умінням для розвитку читацької компетентності та інформаційної самостійності.

Показники розуміння основної думки тексту також зазнали позитивних змін: якщо до проходження курсу лише 53,8% здобувачів початкової освіти свідомо намагалися визначити головну ідею прочитаного, то після завершення навчання цей відсоток зріс до 84,6%. Така динаміка свідчить про розвиток аналітичних навичок, необхідних для глибокого і усвідомленого читання. Значні зміни були зафіксовані у здатності знаходити відповіді на запитання, працюючи з текстом: до початку курсу цю навичку

продемонстрували лише 38,5% здобувачів початкової освіти, тоді як після навчання цей показник сягнув 80,8%. Це свідчить про те, що здобувачі початкової освіти стали активніше використовувати текст як джерело для самостійного пошуку інформації, що є важливою ознакою сформованості читацької компетентності.

Особливу увагу заслуговують результати щодо використання додаткових джерел інформації під час читання. До проходження курсу лише 26,9% здобувачів початкової освіти зверталися до енциклопедій, словників або інших ресурсів для поглиблення розуміння прочитаного, тоді як після навчання цей показник зріс до 73,1%. Такий результат свідчить про розвиток дослідницьких навичок, розширення кола читацьких стратегій та формування самостійного підходу до здобуття знань. Позитивні зміни спостерігалися і в рівні запам'ятовування змісту прочитаного: кількість здобувачів початкової освіти, які легко запам'ятовують тексти, зросла з 42,3% до 76,9%, що може бути пояснено розвитком умінь активного читання, використанням прийомів структурування і систематизації інформації під час навчального процесу.

Навички складання короткого плану тексту після його прочитання також зазнали помітних змін: якщо на початковому етапі тільки 34,6% здобувачів початкової освіти виявляли здатність до планування змісту, то після опанування курсу цей показник зріс до 80,8%. Це свідчить про формування у здобувачів умінь логічно структурувати інформацію, виділяти основні етапи розвитку думки в тексті, що є невід'ємною складовою читацької компетентності. Аналогічні позитивні зміни зафіксовані щодо уміння ставити запитання до тексту: з 30,8% до 73,1%. Це свідчить про розвиток активної читацької позиції, вміння критично осмислювати зміст прочитаного та ініціювати власні інформаційні запити.

Аналіз результатів обговорення текстів з однокласниками або вчителем продемонстрував зростання відповідного показника з 46,2% до 84,6%, що свідчить про розвиток комунікативних умінь, формування навичок обміну думками і критичної оцінки прочитаного через дискусію. Вміння пояснити

зміст прочитаного іншій людині також суттєво зросло: з 42,3% до 88,5%. Це дає підстави стверджувати про розвиток навичок усного і письмового мовлення, здатності до перефразування і чіткої структуризації інформації у свідомості учня.

Показники читання текстів, пов'язаних із темами інтегрованого курсу, зросли з 38,5% до 80,8%, що демонструє розширення читацьких інтересів здобувачів початкової освіти та інтеграцію знань із різних освітніх галузей. Активність у самостійному пошуку додаткової інформації за темами текстів також значно зросла: до проходження курсу цей показник становив 34,6%, після курсу — 76,9%. Це свідчить про розвиток інформаційної самостійності здобувачів початкової освіти, готовності до самостійного здобуття знань та усвідомленої навчальної діяльності.

Здатність визначати головну і другорядну інформацію у тексті суттєво покращилася: до початку курсу лише 30,8% здобувачів початкової освіти демонстрували відповідні навички, тоді як після курсу таких учнів стало 84,6%. Це є свідченням розвитку аналітичного мислення, уміння виокремлювати суттєве у великих обсягах інформації, що є критично важливим для сучасної особистості в інформаційному суспільстві. Нарешті, увага до структури тексту, заголовків, підзаголовків та ілюстрацій також зазнала позитивних змін: відповідний показник зріс із 42,3% до 88,5%, що свідчить про формування навичок орієнтації у текстовій інформації та свідомого ставлення до організації змісту.

Інтерпретація результатів дослідження дозволяє зробити висновок про те, що систематична цілеспрямована робота в межах інтегрованого курсу «Я досліджую світ», спрямована на розвиток навичок роботи з різними типами текстів, формування критичного мислення і розвитку самостійної пізнавальної активності, сприяє суттєвому зростанню рівня сформованості читацької компетентності здобувачів початкової освіти. Здобуті емпіричні дані підтверджують, що ефективна реалізація педагогічних умов, таких як інтеграція текстів у навчальні теми, організація активної читацької

діяльності, використання інтерактивних методів і засобів стимулювання інтересу до читання, позитивно впливає на формування базових і складних читацьких умінь.

ВИСНОВКИ

Проаналізовано теоретичні підходи до визначення сутності читацької компетентності здобувачів початкової освіти, що дало змогу встановити її як інтегровану якість особистості, яка поєднує когнітивний, мотиваційний, емоційно-ціннісний та діяльнісний компоненти. На основі вивчення наукових джерел, державних стандартів і типових освітніх програм з'ясовано, що читацька компетентність є не лише здатністю до технічного читання, а й умінням розуміти, аналізувати, інтерпретувати тексти, критично оцінювати інформацію та використовувати її в навчальній і соціальній діяльності. Визначено, що сучасна освітня парадигма передбачає формування читацької компетентності через діяльнісний, компетентнісний та інтегрований підходи.

Охарактеризовано особливості інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у контексті розвитку читацької компетентності. Встановлено, що цей курс об'єднує природничу, громадянську, соціальну, мовно-літературну та інформаційну освітні галузі, створюючи умови для розвитку в здобувачів початкової освіти умінь працювати з різними типами текстів — науково-популярними, художніми, інформаційними, публіцистичними. З'ясовано, що формування читацької компетентності відбувається не ізольовано, а в процесі пізнавальної, дослідницької та комунікативної діяльності здобувачів початкової освіти, яка спрямована на осмислення реальних життєвих ситуацій. У змішаному форматі навчання курс забезпечує інтеграцію традиційних і цифрових засобів навчання, що підсилює ефективність читацького розвитку.

Визначено методичні умови формування читацької компетентності в процесі вивчення інтегрованого курсу. До них віднесено систематичне використання текстоцентричних технологій навчання, застосування цифрових освітніх інструментів (LearningApps, Padlet, Canva, Wordwall), упровадження штучного інтелекту для адаптації текстів різної складності та створення індивідуальних навчальних траєкторій. Серед важливих умов —

забезпечення змішаного формату навчання, побудова навчальної взаємодії на принципах партнерства, розвиток критичного мислення та залучення здобувачів початкової освіти до рефлексії власної читацької діяльності.

Розроблено рекомендації щодо удосконалення методики розвитку читацької компетентності здобувачів початкової освіти. Запропоновано впровадження інтегрованих завдань, які поєднують роботу з текстами, дослідницьку діяльність і творчі проєкти; активне використання цифрових ігрових платформ, онлайн-бібліотек і візуалізаційних сервісів; систематичне проведення уроків у форматі читання з передбаченням і обговоренням. Рекомендовано розширювати співпрацю між учителем, батьками й здобувачами початкової освіти для підвищення читацької мотивації та створення позитивного емоційного середовища, у якому читання сприймається як приємний і корисний процес.

Експериментально перевірено ефективність запропонованих методичних умов у процесі навчання. Результати дослідження засвідчили позитивну динаміку розвитку читацької компетентності здобувачів початкової освіти: зросла читацька активність, сформувались навички критичного аналізу, уміння виділяти головну думку, узагальнювати зміст текстів, формулювати власну позицію та використовувати прочитану інформацію для розв'язання практичних завдань. Застосування інтерактивних методів, цифрових технологій і штучного інтелекту довело свою ефективність у підвищенні якості читацьких умінь у змішаному форматі навчання, що підтверджує практичну доцільність і результативність розробленої методики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Борис У. Формування ентомологічних уявлень і понять у молодших школярів на уроках “я досліджую світ”. *Молодь і ринок*. 2022. № 11/197. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.252841>(дата звернення: 29.04.2025).
2. Вікторенко І., Федь І., Каюда Н. Формування соціальної та громадянської компетентностей здобувачів початкової освіти (на прикладі курсу «я досліджую світ»). *Перспективи та інновації науки*. 2022. № 1 (6). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-1\(6\)-109-121](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-1(6)-109-121)(дата звернення: 29.04.2025).
3. Вікторенко І., Федь І. Обґрунтування методичної системи навчання учнів початкової школи інтегрованого курсу «я досліджую світ». *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. 2021. Т. 1, № 14. С. 56–67. URL: <https://doi.org/10.31865/2414-9292.14.2021.236448>(дата звернення: 29.04.2025).
4. Грошовенко О., Жовнич О., Коваль Т. Використання технології проблемного навчання на уроках інтегрованого курсу “я досліджую світ”. *Modern information technologies and innovation methodologies of education in professional training methodology theory experience problems*. 2022. С. 87–95. URL: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2022-63-87-95>(дата звернення: 29.04.2025).
5. Дячук П. Казка як засіб формування пізнавального інтересу молодших школярів до викладання предмету «я досліджую світ». *Суспільство та національні інтереси*. 2024. № 5(5). URL: [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-5\(5\)-204-216](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-5(5)-204-216)(дата звернення: 29.04.2025).
6. Засекіна Т. Аналіз підручників інтегрованого курсу "Я досліджую світ". *Проблеми сучасного підручника*. 2020. Вип. 24. С. 67–77.

7. Колток Л. Місце природничої освітньої галузі у структурі інтегрованого курсу «я досліджую світ». *Молодь і ринок*. 2025. № 3/235. С. 92–95. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.326143> (дата звернення: 29.04.2025).
8. Крамаренко А. Застосування технології критичного мислення в процесі вивчення здобувачами початкової освіти курсу «я досліджую світ». *Acta paedagogica volynienses*. 2021. № 3. С. 76–82. URL: <https://doi.org/10.32782/apv/2021.3.12> (дата звернення: 29.04.2025).
9. Крамаренко А. Особливості організації проблемного навчання під час вивчення інтегрованого курсу «я досліджую світ». *Acta paedagogica volynienses*. 2022. Т. 2, № 1. С. 92–98. URL: <https://doi.org/10.32782/apv/2022.1.2.15> (дата звернення: 29.04.2025).
10. Лалак Н., Фенчак Л. Ігрова діяльність здобувачів початкової освіти на уроках «я досліджую світ». *Вісник науки та освіти*. 2023. № 7(13). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-7\(13\)-609-618](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-7(13)-609-618) (дата звернення: 29.04.2025).
11. Лалак Н., Фенчак Л. Іноваційні підходи до проведення уроків «я досліджую світ» в початковій школі. *Вісник науки та освіти*. 2023. № 6(12). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-6\(12\)-482-495](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-6(12)-482-495) (дата звернення: 29.04.2025).
12. Ломака О. Сучасні підходи до формування громадянської компетентності молодших школярів на уроках «я досліджую світ». *Наукові інновації та передові технології*. 2024. № 11(39). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-11\(39\)-1397-1405](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-11(39)-1397-1405) (дата звернення: 29.04.2025).
13. Олексієнко Л. Основи читацької компетентності закладати в початковій школі. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2008. № 5. С. 11–12.
14. Остапчук Н. Структура сучасного компетентнісного уроку «я досліджую світ» інформатичної освітньої галузі. *New pedagogical thought*.

2021. Т. 106, № 2. С. 48–54.
 URL: <https://doi.org/10.37026/2520-6427-2021-106-2-48-54>(дата звернення: 29.04.2025).

15.Павлова Т. Електронний інтерактивний підручник з інтегрованого курсу «Я досліджую світ»: інструментальні можливості. *Ukrainian educational journal*. 2024. № 1. С. 151–160.
 URL: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-1-151-160>(дата звернення: 29.04.2025).

16.Павлова Т. Емоціогенні характеристики підручника з інтегрованого курсу «Я досліджую світ». *Problems of the modern textbook*. 2023. № 30. С. 122–133. URL: <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2023-30-122-133>(дата звернення: 29.04.2025).

17.Павлова Т. Навчально-дослідницькі завдання в структурі підручника з інтегрованого курсу «я досліджую світ». *Problems of the modern textbook*. 2021. № 27. С. 161–169.
 URL: <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2021-27-161-169>(дата звернення: 29.04.2025).

18.Петрова О. С. Розвиток дослідницьких умінь у молодших школярів на інтегрованому курсі «Я досліджую світ»: магістерська робота. 2022. URL: <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/handle/12345/6508>(дата звернення: 29.04.2025).

19.Підгурська В., Голубовська І. Формування читацької компетентності учнів початкових класів засобами візуалізації. *Наукові інновації та передові технології*. 2025. № 2(42).
 URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-2\(42\)-1587-1599](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-2(42)-1587-1599)(дата звернення: 29.04.2025).

20.Процай Л. П., Гібалова Н. В., Макаренко Я. М. Освітня інфографіка в інтегрованому курсі «я досліджую світ»: природнича, інформатична, математична освітні галузі. *Academic studies. series "pedagogy"*. 2023. № 1.

С. 103–109. URL: <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2023.1.15>(дата звернення: 29.04.2025).

21.Сергеева Н. Використання інтерактивних навчально-методичних комплексів на уроках інтегрованого курсу «я досліджую світ». *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*.2025. № 26. С. 213–226. URL: <https://doi.org/10.33189/epsn.v1i26.287>(дата звернення: 29.04.2025).

22.Ситнік Т. Формування дослідницьких умінь в учнів 3 класу на уроках з інтегративного курсу “я досліджую світ”. *Молодь і ринок*. 2021. № 6/185. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2020.225737>(дата звернення: 29.04.2025).

23.Сухопара І., Мандибур І. Формування вмінь молодших школярів співпрацювати з іншими на уроках «я досліджую світ». *Молодий вчений*. 2021. № 10 (98). С. 68–72. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-10-98-18>(дата звернення: 29.04.2025).

24.Сухопара І., Тимошук М. Особливості застосування технології едьютейнмент на уроках «я досліджую світ». *Молодий вчений*. 2021. № 10 (98). С. 73–77. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-10-98-19>(дата звернення: 29.04.2025).

25.Сухопара І., Турлай О. Ігрові технології проведення дистанційних уроків інтегрованого курсу «я досліджую світ». *Наука і техніка сьогодні*. 2023. № 13(27). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-13\(27\)-656-668](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-13(27)-656-668)(дата звернення: 29.04.2025).

26.Ткач П. Б. Читацька компетентність у сучасному інформаційному суспільстві як чинник формування майбутніх лідерів. *Лінгвістичні дослідження*. 2024. № 60. С. 412–420. URL: <https://doi.org/10.34142/23127546.2024.60.32>(дата звернення: 29.04.2025).

27.Фасоля А. Читацька компетентність: що формуємо, що і як перевіряємо й оцінюємо. *Дивослово*. 2017. № 9 (726), верес. С. 8–15.

28.Фатьянова Т. Гейміфікація в навчанні: ігрові технології у викладанні інтегрованого курсу «я досліджую світ». *Вісник науки та освіти*. 2024. № 11(29). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-11\(29\)-1691-1701](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-11(29)-1691-1701)(дата звернення: 29.04.2025).

29.Фатьянова Т. Особливості застосування технології проблемного навчання на уроках інтегрованого курсу «я досліджую світ». *Acta paedagogica volynienses*. 2024. № 2. С. 49–53. URL: <https://doi.org/10.32782/apv/2024.2.8>(дата звернення: 29.04.2025).

30.Філімонова Т. Використання технології проблемного навчання на уроках інтегрованого курсу «я досліджую світ». *Věda a perspektivy*. 2024. № 4(35). URL: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2024-4\(35\)-300-311](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2024-4(35)-300-311)(дата звернення: 29.04.2025).

31.Харченко Л. А. Інтегрований курс «Я досліджую світ» як засіб розвитку пізнавальних інтересів молодших школярів : магістерська робота. 2021. URL: <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/handle/12345/5196>(дата звернення: 29.04.2025).

32.Хом'як О., Міськова Н., Максимчук Н. Особливості застосування ігрових технологій на уроках «я досліджую світ» у початкових класах нуш. *Вісник науки та освіти*. 2023. № 11(17). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-11\(17\)-1206-1220](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-11(17)-1206-1220)(дата звернення: 29.04.2025).

33.Bilousova N., Hordienko T. Формування дослідницьких умінь молодших школярів на уроках із «я досліджую світ». *Research notes*. 2023. № 2. С. 20–25. URL: <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2023-pp-2-20-25>(дата звернення: 29.04.2025).

34.Hordienko T., Bilousova N. Прийоми організації діяльнісного підходу в початковій школі на уроках «я досліджую світ». *Research notes*. 2023. № 3.

С. 30–37. URL: <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2022-pp-3-30-37>(дата звернення: 29.04.2025).

35.Pushko V., Pravova N. Interpretation of «reading competence of a primary education student» definition in the realities of new ukrainian school. *Education and pedagogical sciences*. 2024. No. 2 (186). P. 13–23. URL: [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2024-2\(186\)-13-23](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2024-2(186)-13-23)(date of access: 29.04.2025).

36.Tsinko S. Reading competence as a basis for the formation of a media literate personality. *Bulletin of luhansk taras shevchenko national university*. 2021. Vol. 1, no. 8 (346). P. 224–232. URL: [https://doi.org/10.12958/2227-2844-2021-8\(346\)-1-224-232](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2021-8(346)-1-224-232)(date of access: 29.04.2025).

37.Назаренко Д. Особливості розвитку читацької компетентності здобувачів початкової освіти під час вивчення курсу «я досліджую світ». *Актуальні проблеми дошкільної, початкової та спеціальної освіти в умовах кризових викликів суспільства*. 2025. С.88–91. URL:<https://share.google/jz6srJFkxgaNILaN9>

ДОДАТКИ

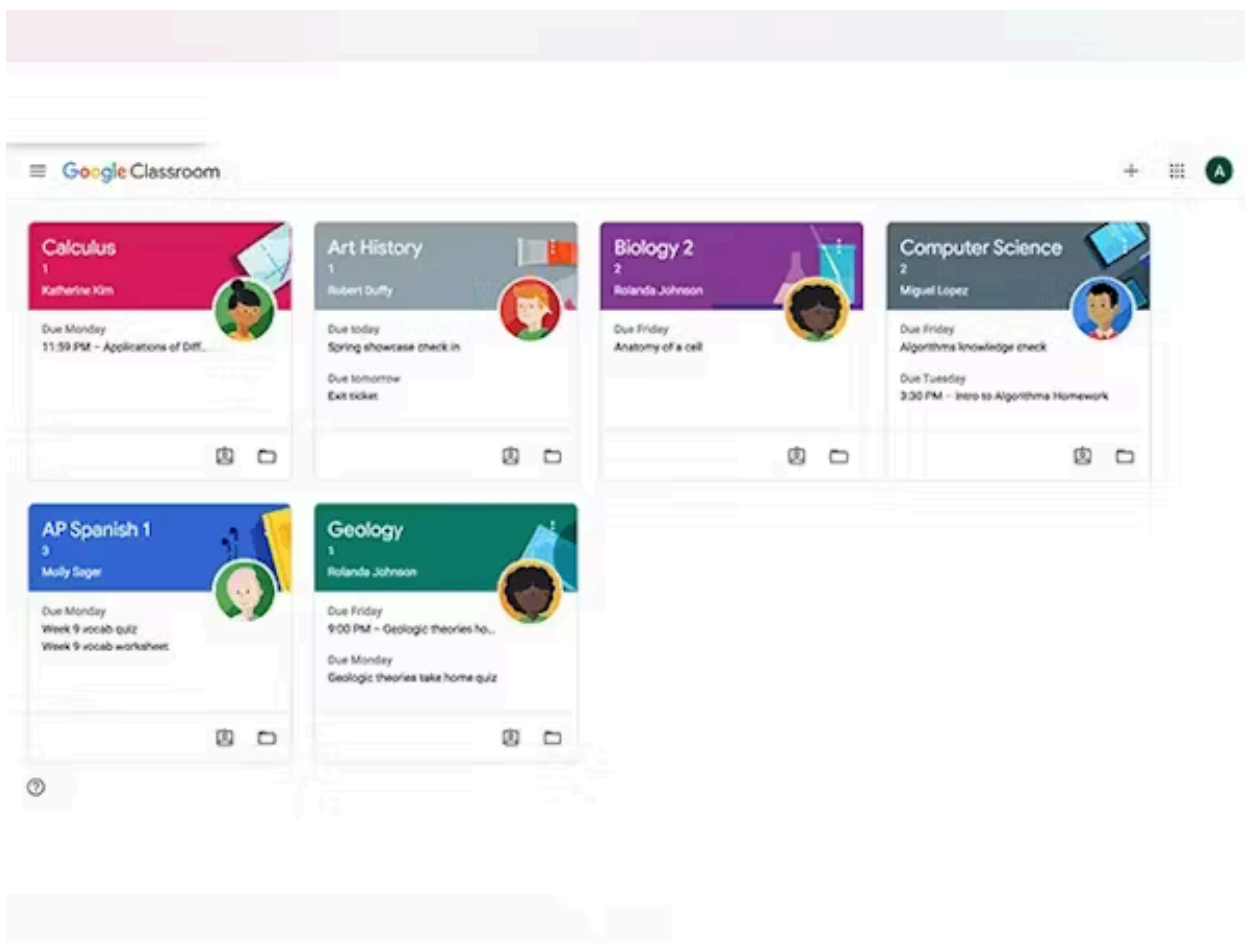
Додаток А

**Опитування для дослідження розвитку читацької компетентності
здобувачів початкової освіти під час опанування інтегрованого курсу
ЯДС**

1. Чи любите ви читати у вільний час?
2. Чи читаєте ви книги або інші тексти щодня?
3. Чи намагаєтесь ви зрозуміти основну думку тексту під час читання?
4. Чи можете ви самостійно знайти відповідь на запитання, прочитавши текст?
5. Чи користуєтесь ви додатковими джерелами інформації (енциклопедіями, словниками) при читанні?
6. Чи легко вам запам'ятати прочитаний текст?
7. Чи вмієте ви самостійно скласти короткий план тексту після його прочитання?
8. Чи ставите ви собі запитання під час читання тексту?
9. Чи обговорюєте ви прочитане з учителем або однокласниками?
10. Чи можете ви пояснити зміст прочитаного іншій людині?
11. Чи часто ви читаєте тексти, пов'язані з темами уроків «Я досліджую світ»?
12. Чи намагаєтесь ви самостійно шукати більше інформації з теми, яка вас зацікавила в тексті?
13. Чи вмієте ви визначити, яка інформація в тексті є головною, а яка другорядною?
14. Чи звертаєте ви увагу на заголовки, підзаголовки та ілюстрації під час читання тексту?

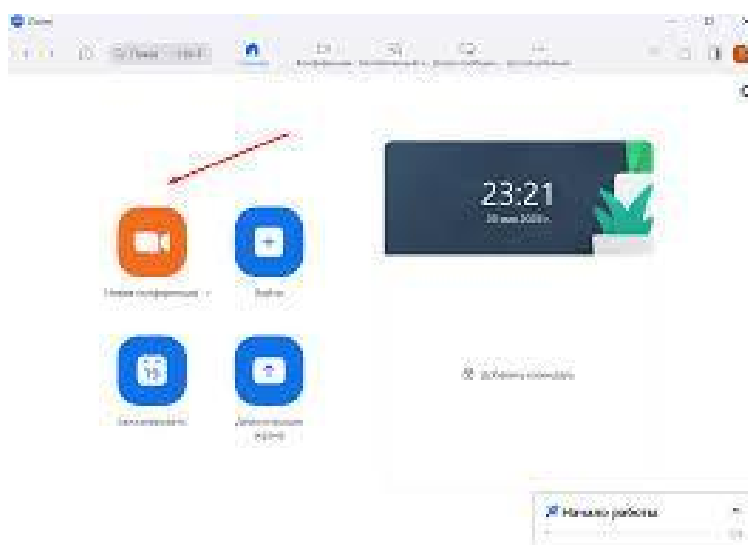
Додаток Б

Додаток Google Classroom

Додаток В

Додаток Zoom

Додаток Г

Додаток LearningApps

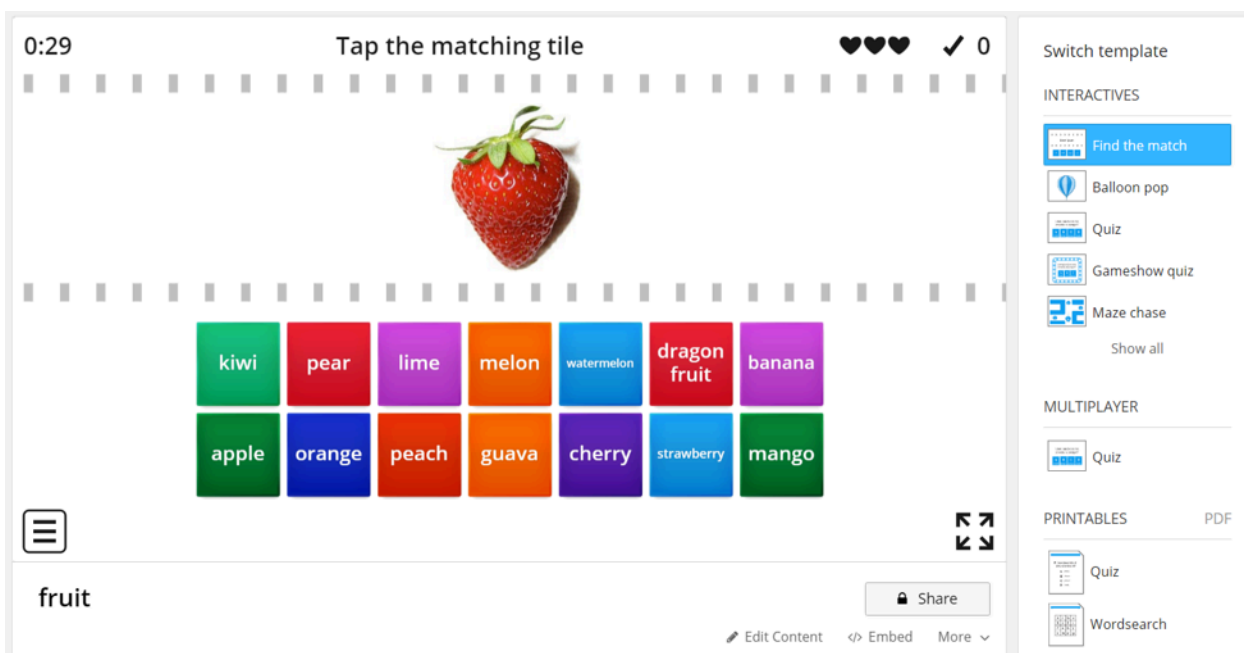
Додаток Д

Додаток Padlet

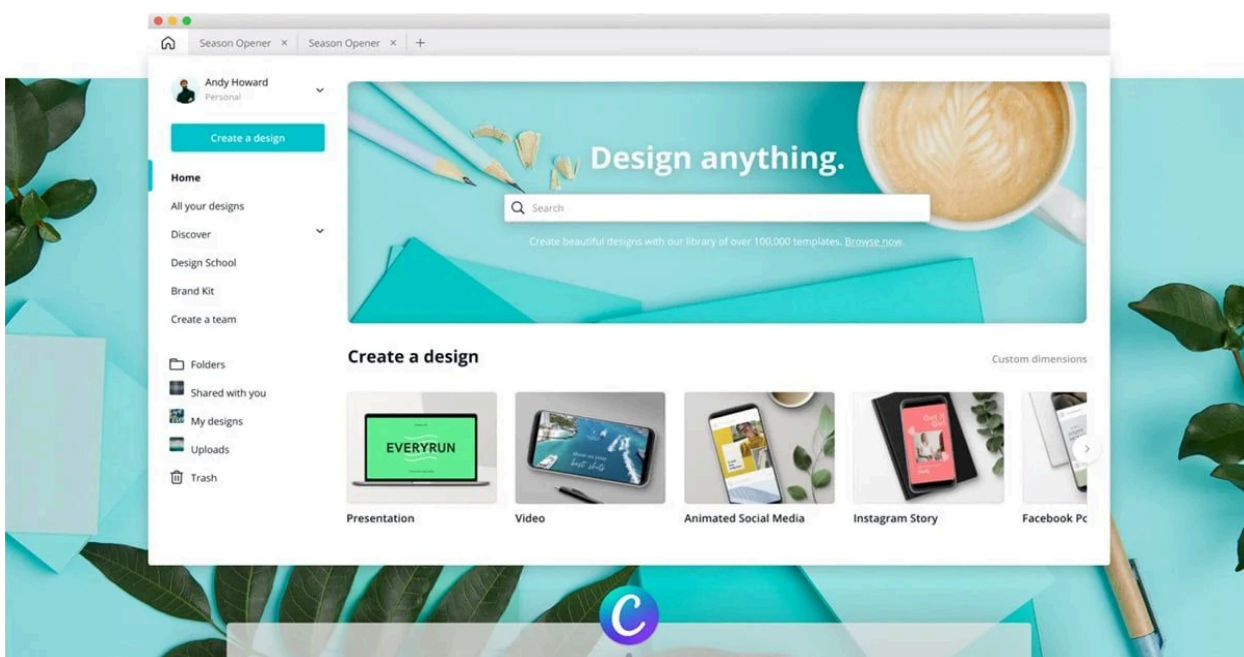
Додаток Е

Додаток Wordwall

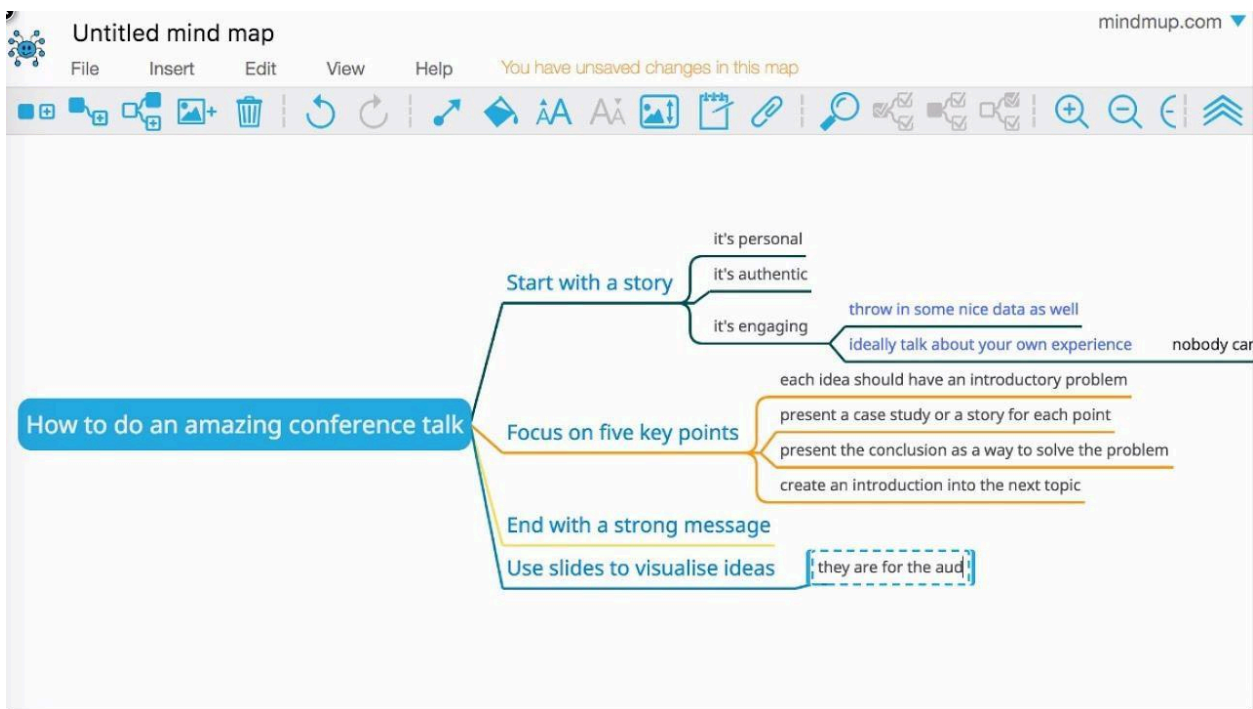
Додаток Є

Додаток Canva

Додаток Ж

Додаток MindMup

Додаток 3

Додаток StoryJumper

Додаток II

Додаток ChatGPT

ChatGPT

Ознайомитися з GPT

GPT

Знаходьте для себе та створюйте власні версії ChatGPT, які поєднують у собі інструкції, додаткові знання та будь-яку комбінацію навичок.

Шукати GPT

- Популярний вибір
- Написання текстів
- Продуктивність
- Дослідження й аналіз
- Освіта
- Споочи

Рекомендовані

Добірка найкращих рекомендацій цього тижня

PDF Ai PDF

Securely store and chat with ALL your PDFs for FREE, no matter the size. Free Chrome extensio...

Автор: myai4drive.com

Consensus

Ask the research, chat directly with the world's scientific literature. Search references, g...

Автор: consensus.app

Kraftful product coach

Ask about best practices for product managers. Get top gurus' advice on product...

Автор: kraftful.com

Grimoire

Code Wizard Copilot 🧙 Build a website with a sentence. 20+ Hotkeys for quick coding flows....

Автор: gptavern.mindgoblinstudios.com